

Cena ~~239,64 SIT~~ ali 1 EUR, v letošnjem letu s popustom samo 200 SIT, polovico dobi prodajalec

Kralji ulice

Prvi slovenski časopis za brezdomstvo in sorodna socialna vprašanja

številka **9**
december 2006

Spoštovane bralke, spoštovani bralci,

v jesenskih mesecih so odšli trije ljudje, ki smo jih v našem društvu poznali. Odšli so za vedno in po lastni volji. »Tehnično« gledano niso bili vsi brezdomci, po načinu življenja pa so bolj ali manj sodili med Kralje oziroma so cesto dobro poznali. Dva sta bila v jeseni svojega življenja, med njima ena precej poznana znanstvenica, tretji pa je komaj prišel iz svojih najstniških let. Vsi trije so imeli izkušnje s hospitalizacijami v psihiatričnih bolnicah.

Ljudje se o duševnih boleznih, ali kakor jim rečemo v politično korektnem jeziku – težavah v duševnem zdravju, neradi pogovarjamo. Ta stanja so že tako čudna in težko razumljiva, hkrati pa morda marsikdo ni povsem prepričan, ali nima tudi sam takih težav, ali pa se boji, da bi jih imel, ali pa da bi drugi to opazili. Imeti duševno bolezen je prej kot ne nekaj sramotnega, nekaj kar ni pametno preveč na široko razglašati naokrog.

O brezdomcih si marsikdo misli, da so slabi (brezdelneži, lumpi, hudobni, nasilni, vsiljivi, itd.), ne pa bolni (na kar bi lahko sklepali iz tega, da so bili psihiatrično obravnavani). Spomnim se, kako smo se na nekem pogovoru s krajani v Ljubljani pogovarjali o tem, kakšni so brezdomci, in ko smo povedali, da je med njimi kar precej takih s težavami v duševnem zdravju, je naš sogovornik hitro zamenjal temo, češ za te pa itak vemo, kdo mora za njih poskrbeti. V resnici pa koncept duševne bolezni ni šel dobro vkup z njegovim razmišljanjem o tem, da so brezdomci pač – preprosto rečeno – slabi.

Naši trije Kralji pa se niso odločili za vedno oditi zaradi duševne bolezni (pa karkoli to že je), temveč zato, ker jim je bilo življenje pretežko, preveč obupno in brezupno. Zato ker niso več videli možnosti, da bi lahko imeli v življenju še kaj dobrega in da bi se jim sploh še splačalo živeti.

Kot kažejo rezultati naše raziskave (glej prispevek Kdo so ljubljanski brezdomci in kako so to postali? na strani 14), so brezdomci navajali mnogo razlogov za to, da so postali brezdomni. »Težave z duševnim zdravjem« je bil eden od teh razlogov in to ne prav zelo pogost. Najpogostejši razlogi so bili povezani z izgubo službe ali pretrganjem odnosa (s partnerjem ali s starši), med razlogi pa je precej pogosta tudi »lastna odločitev«. Vendar to ni bila lastna odločitev v smislu proste odločitve v idealnem in najlepšem svetu, temveč odločitev, da odideš (od doma ali iz sveta), ker se ti zdi, da je to še edino, kar ti ostane, v življenju, kakršnega pač imaš. Naj vas s tem v zvezi spomnim na misel, ki jo je Boris Kosec, vodja ljubljanskega zavetišča za brezdomce že večkrat v javnosti povedal, namreč na to, da še nikoli ni videl brezdomca, ki bi si želel postati brezdomec.

Duševna bolezen je ena od mnogih okoliščin v življenju ljudi, poleg nje pa je še mnogo drugih okoliščin, ki življenje naredijo vredno ali nevredno življenja. Družba zato potrebuje prizadevanje vsakega, da bi bilo življenje bližnjih pa tudi tistih, ki so tekom življenja svoje bližnje nekako izgubili, boljše in vredno življenja. Razen če se odločimo za »dokončno« rešitev, ki smo jo spoznali v sredini prejšnjega stoletja in ki je kratko malo pomenila poskus vse probleme (in »slabe« ljudi) odstraniti.

Toliko za danes. Drug mesec pa se v prednovoletni številki Kraljev ulice morda lotimo kake veselejše teme.

✎ Bojan Dekleva

KRALJI ULICE

Sodelavci: Ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega varstva; AIDS fondacija Robert in CARS - Center za preventivo aidsa in ranljive skupine; CSD Koper; DrogArt; Društvo za zmanjševanje škode zaradi drog STIGMA; Javni zavod SOCIO; Karitas Štepanja vas; Karitas župnije Marijino oznanjenje; OZRK Ljubljana; Škofijska Karitas Koper; Škofijska Karitas Maribor; Vincencijeva zveza dobrote; Žavetišče za brezdomce Poljanska.

Kazalo

Brezdomstvo in (ne)pomoč	3
Časopis za sendvič in sendvič za časopis – pa pika!	4
Projektna skupina »Kuhajmo z namenom«	6
Umetnik-duševni bolnik (6.del)	8
In memoriam Luka Vižintin Brumen	9
Narkoman poosebi stereotip o džankiju šele, ko je na cesti	10
Diamantni možje na letočih krstah	13
Kdo so ljubljanski brezdomci in kako so to postali?	14
Nisem človek, sem dinamit	16
Oglasna deska	18
Dnevnik zdravljenja (7.del)	19
Lukijada	20
Izbrane brezplačne prireditve v Ljubljani	22
Dnevnik lopova (7. del)	23
Delo s cestnimi otroki v Gomi (4.del)	24
Pogovor z Nikom Knezom, avtorjem S-trip-nika	26
Pasaž Delux	28
Odkrila sem drugačen svet	29
Razvedrilo	30

Na naslovnici je Kralj 'O Tone Prvi. Večina ga poznate! Sedi na svojem "tronu" na Adamič-Lundrovem nabrežju. To je tam, ko s Tromostovja zavijete na tržnico ali greste po državljskih opravkih na občino. Možakar je sila zanimiv, če imate toliko časa, da se ustavite ob njem in "vržete" kakšno besedo! V svojih boljših časih je bil študent pa mornar, slikar, inovator in še marsikaj, a o tem molči ali pove le redkim.

V boljših časih je bil tudi predsednik komisije za kulturo pri "Slovenijales"-u. Vseskozi se ukvarja s slikarstvom, kulturo in... vandranjem. Res je neodvisen od današnje civilizacije! Evropo je med leti 1992-1997 prekolesaril ker je iskal - smrt! Ločitev! Sam pravi, da je našel... življenje! Zdaj pravi, da ŽIVI in rezbari barčice, še vedno slika in se veseli vsakega dne, ki ga diha! Bral(ke)ci ga poznajo iz naše revije kot hudomušnega in rahlo trpkega pisca! Naj živi g. Kralj in revija, ki vam je mnogim všeč... "KRALJI ULICE"!

Brezdomstvo in (ne)pomoč

Včasih se sprašujem, kako bi bilo, če se ne bi rodil 8. maja 1975 v glavnem mestu ene izmed republik Socialistične federativne republike Jugoslavije, kjer je vladal komunizem, zaprtost in katera je vseskozi stremela k samostojnosti, ampak v bolj ali manj razviti deželi, v drugačnih politično-ekonomskih razmerah, v državi, ki ima drugačno zgodovino, kulturo ali vero, vendar je kombinacij ogromno, zato raje hitro odneham.

Najprej bi rad poudaril, da sem skupaj približno leto dni in nekajkrat po nekaj tednov ali dni preživel na cesti in se osebno seznanil s problematiko brezdomstva. Občutil sem veliko nemoč in nisem videl izhoda iz težav, v katerih sem se znašel. Tako sem na razne načine začel iskati ljudi ali ustanovo, vendar nisem našel nikogar, ki bi mi lahko dolgoročno pomagal. Vedel sem, kje dobim hrano, kje se lahko oblečem, kje prespim, vendar bi moral za normalno življenje osnove že imeti, da bi se lahko posvetil bolj dolgoročnim ciljem. Videl sem vedno več starejših brezdomcev, povezanih z alkoholno odvisnostjo in mlajših, povezanih s trdimi drogami. Zato sem začutil, da bi rad pomagal pri problemih brezdomstva in podobnih socialnih vprašanjih, pa vendar moram najprej pomagati sebi, da bi lahko pomagal drugim. Moral sem nekaj ukreniti, da ne bi končal tako kot nekaj mojih prijateljev in znancev. Našel sem več zaposlitev, s tem skoraj nehal zahajati v staro družbo in se izogibal rizični situaciji. Mislim, da je zelo pomembno, da se pomaga človeku takoj, ko začuti, da potrebuje pomoč, da življenje ponovno dobi smisel in da posameznik prvič ali ponovno dobi občutek pripadnosti družbi in ne samo ulici, ki je včasih tako kruta.

Kljub mojim relativno mladim letom sem doživel veliko vzponov in padcev, vendar nikoli nisem čisto obupal. Te izkušnje bi rad delil in prenašal na druge.

Nočem se več skrivati pred ljubeznijo. Neverjetno, koliko je lepih, treznih stvari in ljudi. Verjemite mi, izplača se opustiti vso to bolečino, ki jo prinaša alkohol in trde droge. Če ne bi izbral takšne teme, kot sem jo, namreč pisati v časopisu Kralji ulice, se resnici na ljubo niti približno ne bi tako potrudil in obremenjeval. Če bi povezal brezdomstvo in znanje, pridobljeno s pomočjo Kraljev ulice ali kako drugače, bi bila to zelo koristna in dobra kombinacija.

Ne samo brezdomci, tudi potencialni kandidati, ki brezdomci lahko postanejo. Bolje preventiva kot kurativa. Mislim, da je ceneje in človeku je predvsem prihranjena nega-

Foto * GTS

tivna in boleča izkušnja, ki je v mojem primeru prerasla v nudenje pomoči. Že preko pogovora lahko opazim stisko in vsaj malo pomagam. V dnevnem centru za brezdomce bi lahko pomagal veliko več.

Včasih, ko smo sami s seboj, imamo toliko takšnih ali drugačnih misli, da se težko osredotočimo na svoj problem, kaj šele, da bi ga začeli reševati. Sploh pa na »cesti«, brez možnosti normalnega spanja in počitka, brez možnosti rednega umivanja in pranja obleke in preoblačenja, skratka, brez nujno potrebne zasebnosti. Jaz sem to kar nekaj časa imel, saj sem solastnik hiše po umrli materi. Rad bi poudaril, da ni ustanove ali prostora, ki bi to skupaj omogočila. Zato mislim, da takšne prostore nujno potrebujemo. Mogoče s pomočjo ali sodelovanjem društva Kralji ulice, da bi ljudem v takšnih stiskah lahko pomagali pri najnujnejših, najhujših primerih omogočanja osnovnih življenjskih razmer, katere še bolj potrebujejo, kot ljudje, ki so vse to imeli in so jim osnove samoumevne. Moramo si nuditi oporo in stati ob strani pri našem iskanju smisla življenja.

✎ Andrej Mesarič (AM)

Urednica: Špela Razpotnik
Uredniški odbor: Maja Vižintin, Luna Jurančič Šribar, Urša Glavan, Alenka Lamovšek, Bojan Dekleva, Gregor B. Hann
Sodelavci uredništva: Toni Meško, Tomislav Gruden, Maruša Bertonec, Tanja Vuzem, Andrej Mesarič, Nina Koprivšek, Branka Aleksić, Andreja Gimpelj, Sabina Mujkanović, Urša Cjuha
Oblikovanje: Maja Vižintin, Daniel Novosel
Lektoriranje: Darja Pekolj, Maruša Bertonec
Ilustracije: Nik Knez, Tjaša Žurga, Marija Magdalena Dobro
Tisk: Tiskarna Vovk
Izdajatelj: Društvo Kralji ulice
 ISSN 1854-2654
 Naklada: 10.000 izvodov

Cena časopisa v ulični prodaji je 200 SIT. V primeru pošiljanja časopisa po pošti je cena enega izvoda 500 SIT.

Naslov uredništva:
 Društvo Kralji ulice, Poljanska cesta 14, 1000 Ljubljana.
 Telefon: 059 022 503, Fax: 059 022 504
 E-mail: kraljiulice@gmail.com
 Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:
 05100-8012105010 odprt pri ABanki Vipava d.d.

Vsi sodelavci in avtorji so svoje delo in čas prispevali brezplačno.

Pravila prodajanja časopisa Kralji ulice

Ker želimo, da bi časopis Kralji ulice lahko prodajalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev ter da bi postal redni, mesečno izhajajoči časopis, je pomembno, da vsi skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Ko prodajate časopis Kralji ulice, namreč ne predstavljate le sebe pač pa celoten projekt Kralji ulice. Doslej so bili naši prodajalci v javnosti zelo dobro sprejeti in so mnogi kupci pohvalili njihov pristop. Zelo si želimo, da tako ostane tudi v prihodnje, zato prodajalce in prodajalke prosimo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis Kralji ulice še bolj približati našim bralcem.

1. Časopis prodajam na miren in nevsiljiv način.
2. Drugim prodajalcem časopisa Kralji ulice izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do prodaje časopisa kot jaz sam/a.
3. Z drugimi prodajalci se miroljubno dogovarjam tudi glede lokacije prodaje.
4. Morebitne nesporazume rešujem na miroljuben način.
5. Med prodajanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.
6. Časopis prodajam po njegovi ceni in kupcev ne zavajam.
7. Spoštujem odločitve kupca glede nakupa časopisa.

Če se prodajalec ne drži pravil prodaje, je na to najprej opomnjen s strani strokovnega delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do prodaje časopisa Kralji ulice.

Časopis za sendvič in sendvič za časopis – pa pika!

V prejšnji številki smo začeli z obelodanitvijo »pozitivnih« bilanc finančnega stanja naših prodajalcev oz. s preprostim prikazom vsote prihodkov in odhodkov človeka, ki je brezposeln, ki je težje oz. nezaposljiv in – ki mora kljub temu preživeti. Nazorno smo nanizali stroške življenja, ki ga mirne duše opišemo kot skromno, in s ščepcem moralne interpretacije rezultata, ki preživetja praktično ne omogoča, smo želeli spodbuditi razmišljanje, kako sodelovanje pri nastajanju časopisa Kralji ulice in distribuciji le-tega omogoča legitimno obliko dela. Naših prodajalcev in avtorjev člankov z ulice nikakor nimamo namena prikazovati kot »ubogih žrtev nepoštenih okoliščin«, kakor tudi nimamo namena pri bralcih vzbujati usmiljenja ali drugih »misijonarskih« atributov. Pri teh občutkih je po mojem mnenju tako: v tebi so prisotni ali pa jih ni. Si usmiljen ali pa nisi. Dalje, zgolj smiljenje, še ena niansa sočutja, še nikomur ni napolnila želodca, nudila toplega vzglavja ali zagotovila solidnega stanja na tekočem računu. Da se razumemo, usmiljen človek je izjemno bitje, v marsikaterih družbenih krogih že kar ogrožena vrsta, a s projektom, kakršen je Kralji ulice, želimo predvsem nuditi vpogled v življenje socialno ogroženih – z namenom, da se vzpostavi razumevanje, uvid, trajen odnos do sočloveka, ki presega socialne vloge. Soustvarjanje časopisa in distribucija le-tega je poskus aktivne in enakopravne

udeležbe v vsakodnevem življenju – vključno z njegovo ekonomsko sfero.

Samo darovanje kot izraz dobrotelosti pa ima dve plati medalje in ta polemika ni nova. Če dam, imam premoč, če prejmem, sem šibkejši in tako odvisen od močnejšega. Kdo komu »diktira« tempo življenja v tem odnosu, je najbrž jasno. Vprašanje upravičenosti do diktiranja se ponuja samo od sebe. In vsem plemenitim ideologijam napredne družbe navkljub, je glavni diktator še vedno denar. Gibalo njegove diktature je prav dajanje. Ste se kdaj poglobili v občutke, ki se porodijo, ko denar prejmete (plača, honorar, nakazilo, dvig gotovine na bankomatu ali v banki, vračilo...) in v tiste, ko ga daste (plačilo, posojilo, darovanje)? Mir, gotovost, občutek varnosti in svobode so nepopisni, ko prejmemo (težje ali lažje) pričakovano vsoto denarja. Če je ne, se zdi, kot bi nam nekdo presekal popkovnico in »preklop na lastna pljuča« je za mnoge zelo boleč. Ko damo, je naša mentalna slika drugačna. Že to, da damo, ker si to lahko privoščimo, je svojevrsten »feeling«, za nekatere resda že povsem samoumeven, a na srečo za mnoge še vedno čisti prestiž. Ker damo z nekim namenom (podarimo ali plačamo), se paleta občutkov še poveča, predvsem tistih, povezanih z osebno koristijo. Ne, namen tega članka ni zbujanje slabe vesti zaradi povsem človeških lastnosti. Pa vendar, če se malo pomudimo pri koristi: kaj se mi zgodi, če

dam? Kaj dobim v zameno? Ali bolje – kaj hočem dobiti v zameno? Točno določene dobrine? Občutek, da sem dober? Zgolj občutek, da sem tega zmožen? Seznam tovrstnih vprašanj je lahko neskončen.

Na odgovor zgolj enega od teh pa se nanaša pričujoči članek. »Hočem zagotovilo, da bo denar, ki ga dam, šel v zame sprejemljiv namen.« Denar za zagotovilo in ne za – v našem primeru – časopis Kralji ulice oz. za hrano, steklenico vina, cigarete, naslednji šus... Ja menda, boste rekli! »Kot gospodar svojega denarja imam to moč, da odločam, v kakšen namen bo zapravljen!« Se strinjam. Toda ravno skozi prizmo sprejemanja (kolikor toliko) svobodnih odločitev je videti darovanje denarja v zameno za zagotovilo o njegovi porabi precej nepošteno, se vam ne zdi? Nihče ne mara, da se mu pod prste gleda, kako in koliko služi, kaj šele, kako se zaslužen porabi. In pri tej trditvi se zavedam, da denar ni vedno »standardno« zaslužen, upoštevam, da je lahko tudi drugače pridobljen. Toda, oprostite, nejevoljo zganjati, ker si brezdomec s podarjenimi 120 tolarji ne bo kupil zemlje, je bolj kot ne – »malomorgen« nudenja pomoči. Čeprav to ne sme biti merilo, naj vas vendar spomnim, da je denimo zgolj pavšal za stroške, povezane z delovanjem v volilni enoti pri zadnjih županskih volitvah, za poslanca znašal desetkrat več! Pri zneskih, ki jih povprečno stisnemo v roko »žicarjev«, gre redko za odtegotanje od lastnih ust. In če gre, pač ne daš, nihče pri bogu ljubem ti tega v resnici ne bo zameril! Gre torej bolj za gesto s svojo specifično sporočilnostjo. In ta ni odraz darovane vsote tolarjev, ampak – (trenutnega) stanja duha.

Filozofijo na stran – še tako majhen znesek tistemu, ki smo mu ga podarili, lahko predstavlja nekaj povsem drugega in predvsem veliko več, kot nam, ki smo darovali – in tako kot je imeti denar sveto nam, je (toliko bolj) sveto tudi njim: svoboda razpolaganja in odločanja sta torej na splošno v resnici tisto, kar podarjamo/plačujemo/prejemamo/služimo. Torej, ko podarjate, podarjate (večji ali manjši) košček te svobode!

Da pa zaradi problematike brezdomstva in uličarstva vendarle ne bi bilo treba vselej znova preizpraševati upravičenosti darovanja tako na eni kot na drugi strani, so projekti, kakršen je ulični časopis, pomembni vzvodi za vzpostavitev večje enakopravnosti v družbi. Mohamed Junus, letošnji Nobelov nagrajenec za mir, je prav tako pokazal primer vzvoda z nudenjem možnosti za uspešen obstoj socialno šibkejših. S to razliko, da smo pri Kraljih ulice bolj brezpogojni: dela in sodeluje kdor hoče in kadarkoli hoče, da le spoštuje dogovorjena pravila in kodeks. Radi imamo svobodo: tako pri izbiri življenjskih nazorov in z njimi povezanih življenjskih stilov, kot seveda – in predvsem – pri omogočanju vseh človeka vrednih občutkov! Kaj pa vi?

✎ Maruša

Solidarnostni shod proti normalizaciji izgonov

Vlada Republike Slovenije je s svojim ukrepanjem v konfliktu med krajanami Ambrusa in tam živečo družino Strojani pokazala, da ne upošteva temeljnih načel človečnosti in demokracije. Zato smo primorani k samozaščitnemu ravnanju in delovanju za njihovo obranitev. Vsi, ki nočemo živeti v državi, kjer se dogajajo deportacije in pogromi, smo se zbrali v torek, 14. novembra, na Kongresnem trgu v Ljubljani na protestnem shodu in smo zahtevali:

- spoštovanje pravice vseh ljudi, da sami svobodno odločajo in izberejo način življenja, kraj bivanja in model individualnega ter skupnostnega razvoja,
- odstavitev notranjega ministra Dragutina Mateja, ker s svojimi izjavami in delovanjem škodi demokraciji in razvoju civilizirane družbe,
- zagotovitev enakovredne participacije Romov in drugih marginaliziranih skupin v samoniklih, lokalnih in nacionalnih organih odločanja,
- ureditev zaščitenega prostora v vsaki slovenski občini za vse, ki nimajo lastne zemlje, na kateri bi lahko bivali, in ki potrebujejo ali želijo začasno nastanitev,
- dosledno in najstrožje sankcioniranje vsakršne diskriminacije,
- dosledno upoštevanje prepovedi vseh nasilnih deportacij in drugih oblik izključevanja,
- takojšnjo zaščito temeljne pravice vseh otrok do šolanja in aktivne ukrepe za zagotavljanje enakih možnosti izobraževanja in zaposlitve za vse ljudi, ki živijo v naši skupnosti.

*Iniciativa za protestni shod
več na: www.dostje.org*

Foto * GTS

Projektna skupina »Kuhajmo z namenom«

Na Gimnaziji Poljane smo od 30. septembra do 6. novembra gostili nizozemske dijake v okviru mednarodne izmenjave, v katero so se vključili dijaki 2. F, 2.G in 2.H oddelka. Poleg strokovnih ekskurzij po Sloveniji so Nizozemci spoznavali tudi družinske navade Slovencev (med izmenjavo stanujejo pri svojih slovenskih vrstnikih), imeli so preživetveni tečaj slovenščine, naši dijaki so jim pripravili ogled Ljubljane, pomerili so se v nogometni tekmi na velikem stadionu in tri dni v tednu so se razdeljeni v različne projektne skupine učili predvsem za življenje.

Ena od projektnih skupin razreda 2.F in nizozemskega 5.B je bila skupina »Kuhajmo z namenom«. Rdeča nit vseh skupin letošnje izmenjave je bila prijateljstvo; kaj ti lahko ponudim, pokažem kot prijatelj, kako ti lahko povem in dokažem, da znam in hočem biti tvoj prijatelj. Odločili smo se, da bomo v naši skupini pripravili dve značilni jedi, eno slovensko in eno nizozemsko, ki pa ju ne bomo pojedli sami, ampak delili s tistimi, ki so med nami, a jih prepogosto ne opazimo – z našimi brezdomci.

Ko tujci pridejo v Slovenijo, jim pokažemo vse lepote naše dežele, navdušeni so nad Ljubljano, Bledom, Postojnsko jamo, Piranom, vseh jim je naša gostoljubnost, odprtost, naš jezik, hvalijo našo hrano, sokove, pivo, vina, hkrati pa se mi kot organizatorji izmenjave zavedamo, da je Slovenija več kot to. Življenje v prestolnici nista med in mleko za vse in zdi se nam prav, da že gimnazijce opozorimo na pomoči potrebne okoli nas. Zato smo lansko leto organizirali projektno skupino, ki je obiskala zavetišče Gmajnice, sprehajala pse in izdelala

la plakate, ki so opozarjali na problematiko brezdomnih živali v velikem mestu. Letos smo v sodelovanju z Majo Vižintin obiskali brezdomce. Tri slovenske in tri nizozemske dijakinje so si ogledale razdeljevalnico hrane, stalna in začasna prenočišča v centru na Poljanski, kjer nam je Boris Kosec predstavil svoje delo in poslanstvo, v dnevnem centru na Poljanski cesti se nam je pridružila Špela Razpotnik in z nami delila svojo izkušnjo življenja na cesti, predvsem pa smo se pogovarjali z Bardom, Gregorjem in drugimi, ki so nam odprli oči in vrata v svet, ki ga nismo poznale.

Dijakinje so takole strnile svoje vtise:

Tri Slovenke in tri Nizozemke smo bile skupaj v projektni skupini. Nekaj naj bi skuhale za brezdomce in ko smo se prijavile za to skupino, niti nismo razmišljale o tem. One so v življenju videle mogoče enega brezdomca, me pa jim nismo posvečale pozornosti, saj jih vidimo vsak dan v Ljubljani. Nismo pa računale na to, da jih bomo nekaj spoznale, slišale njihove zgodbe in šele potem za njih pripravile tipične slovenske in nizozemske sladice.

Maja Ivona:

Zanimivo se mi je zdelo, da se lahko v nekaj minutah na nekem mestu zbere lepo število teh ljudi. Za razliko od Nizozemk mi srečujemo brezdomce na različnih delih Ljubljane, a vseeno nisem vedela, da jih imamo že samo v našem mestu kar veliko število. Najbolj sem bila presenečena nad dejstvom, da med brezdomci najdemo tudi ženske. Če slišim besedo brezdomec, me spomni na človeka moškega spola, ki je zaradi težav v svojem življenju izgubil streho

nad glavo, nikakor pa te besede ne morem povezovati z žensko. Res je dokaj žalostno, da ljudje vidimo brezdomce, a jih hkrati nočemo opaziti.

Maja:

Priznam, da še kot otrok brezdomcev nisem opazila, starši in šola so bili ves moj svet. Zdaj kot najstnica drvim s prijatelji po mestu in spet ne vidim ničesar okoli sebe. Saj sem se nekako vedno zavedala, da »klošarji« obstajajo, a si vseeno nisem hotela priznati, da je svet vse prej kot popoln in da se vsem ne godi tako dobro kot meni in moji družini. In brez ustreznega predznanja sem morala razložiti trem Nizozemkam, kaj pravzaprav pomeni biti brezdomen in kdo so ljudje, ki spijo na naših cestah. Njihovi presenečeni obrazi so bili podobni mojemu, ko so nas ti ljudje tako lepo sprejeli po vsem, kar so prestali. Še več, za nas so imeli pripravljeno tudi darilo. Ob tem sem se počutila prav podlo, sram me je bilo, vse življenje sem jih prezirala, oni pa mene niso in mi tega niso vrgli v nos. Če so kdaj obstajali Supermani, so to oni, saj kako bi lahko drugače preživeli toliko let na cesti?

Petra:

Ko sem na cesti zagledala brezdomca, sem se mu vedno izognila. Vedno sem imela nek strah pred njimi, nekakšno nelagodje. Nisem poznala njihovih življenjskih zgodb niti razloga, zakaj so postali brezdomci, vendar me to ni zanimalo, saj sem vedno šla mimo njih, kot da jih sploh ne vidim. Nato sem dobila priložnost, da jih spoznam; njih in njihovo življenjsko zgodbo. Najprej sem imela nekakšen strah, saj sem mislila, da se ne znajo ravno preveč pogovarjati. Nato smo se začeli pogovarjati. Ugotovila sem, da so normalni ljudje, ki prav tako kot vsi potrebujejo pogovor. Hitro so se razgovorili, nam povedali zakaj so ostali na cesti, kako se počutijo itd. Njihove zgodbe so me pretresle. Moje mnenje o brezdomcih se je spremenilo, postala sem bolj pozorna na njih, odločila sem se, da jim bom pomagala. Vem, da jih razveseli že, ko prodajo kakšen izvod njihove revije Kralji ulic, saj se tako počutijo, kot da ne »fehtarijo«, ampak dobijo nekakšno plačilo za njihov prispevek k reviji.

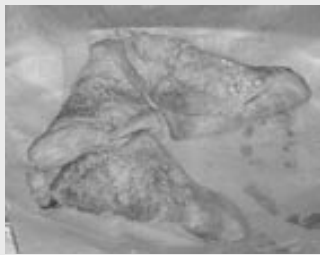
Vendar pa me je vseeno šokiralo dejstvo, da je med brezdomci toliko alkoholizma. Eden izmed njih je zaradi tega celo izgubil nogo, saj je pozimi pijan zaspal pod mostom, zjutraj pa je ugotovil, da mu je noga zmrznila, druga mu je začela gniti zaradi infekcije. Presenetilo me je, da nam je to zgodbo sploh povedal, saj je gotovo eden izmed njegovih najbolj

JABOLČNI ZAVITEK

Potrebujemo:

- vlečeno testo,
- 6 velikih jabolok,
- 10 dkg rozin,
- 10 dkg drobtin,
- maslo,
- rum,
- 15 dkg sladkorja,
- cimet,
- vaniljev sladkor,
- sladkor v prahu.

Vlečeno testo po želji prepojimo z vodo, tekočo sladko smetano, mlekom ali oljem, nanj damo na maslu prepražene drobtine in nastrgana jabolka, potresena s sladkorjem in cimetom. Dodamo še rozine, ki smo jih prej namočili v mešanico ruma in vode. Tako obloženo testo zvijemo in pečemo v pečici pri 190 stopinjah 25 minut oziroma da testo zlato porjavi. Ko je zavitek pečen, ga potresemo s sladkorjem v prahu.

APPELFLAPPE

Potrebujemo:

- listnato testo,
- 6 velikih jabolok,
- 15 dkg sladkorja,
- cimet.

Listnato testo razvaljamo na debelino 3 mm in razrežemo na kvadrate 20x20cm. Na polovico vsakega kvadrata damo nasekljana jabolka zmešana s sladkorjem in cimetom in kvadrate prepognemo po diagonali. Robove dobro spojimo. Pečemo 15 minut pri 190 stopinjah.

računa na družino ali svoje prijatelje. Torej, v naši vasici bi se mogoče našel le kakšen brezdomec, v Amsterdamu pa je teh ljudi veliko.

Ko smo prišli v dom za brezdomce, se mi je zdelo vse še kako zanimivo. Dom je dokaj velik, vendar bi bil lahko po mojem mnenju tudi večji, saj je v Ljubljani veliko ljudi, ki bi bili potrebni pomoči. Najbolj me je presenetilo konkretno srečanje s temi ljudmi. Brezdomci so zelo prijazni, rahlo pijani, a vendar prijazni ljudje. Bili so veseli našega obiska. Ko smo izvedeli za njihove življenjske zgodbe, me je to zelo šokiralo. Moti me, da večina ljudi kar ignorira ljudi, ki ostanejo brez doma. Ljudje mislijo, da so brezdomci le pijani in leni ljudje. Po eni strani imajo prav, vendar brezdomci pijejo alkohol, da se ogrejejo. Tako si le lajšajo možnost za preživetje. Glede trditve, da so leni pa se zagotovo ne strinjam, saj se trudijo s prodajo časopisa. Mislim, da je izdajanje mesečnika zelo briljantna zamisel. Brezdomci se mi smilijo, nasploh takrat, ko je zunaj nizka temperatura. Rada bi rekla vsem brezdomcem, še posebno Bardu, naj pazijo nase.

V petek so dekleta spekla jabolčni zavitek in appelflappe.

Na končni predstavitvi dela vseh projektnih skupin so dekleta opisala vtise s srečanj z brezdomci in predstavile pesem, ki so jo napisale med peko peciva. V imenu dijakin in v svojem imenu, hvala.

✎ Petra Hrovat

bolečih spominov. Zanimivo je poslušati njihove zgodbe, nekatere bolj boleče, nekatere manj, vendar sedaj vem, da so normalni ljudje, ki so del naše družbe, kljub temu, da si pred njimi nekako zatiskamo oči in se slepimo, da jih sploh ni.

José:

Živimo v majhni vasi in nimamo brezdomcev. Šele zdaj smo jih videli in bili smo šokirani. Nikoli nisem bila v njihovi bližini in nisem se še pogovarjala z njimi. Mislim, da je zavetišče zelo dobro in da brezdomcem vrača upanje.

Ta projekt je bil dobra izkušnja, s pomočjo katere smo se naučili veliko o brezdomcih in imamo zdaj drugačno mnenje o njih. Veliko jih ima probleme z alkoholom, drogami, zdravstveno oskrbo in nekateri imajo tudi duševne motnje. Vendar so zelo prijazni in so se pripravljali pogovarjati z nami.

Carly:

Prihajamo iz vasice, kjer nimamo brezdomcev. Zato je njihov način življenja naredil velik vtis na nas. Menim tudi, da bi moralo biti več ljudi takih kot Maja, ki bi še naprej pomagali brezdomcem.

Zanimivo je, da ima vsak svojo zgodbo in da so zelo prijetni ter so se pripravljali pogovarjati z nami. Imajo veliko problemov z alkoholom, drogami, osebno higieno in tudi duševne motnje, kot so preganjavica, razcepljena osebnost in depresija. Slovenci jih ignorirajo in celo preklinjajo. Žalostno je, da obstajajo brezdomci, vendar mislim, da mora obstajati rešitev. Družba bi jim morala pomagati

in jim ponuditi možnost za normalno življenje. Konec koncev so normalni ljudje, ki si zaslužijo naše spoštovanje.

Laura:

V Horstu, majhni vasi, nimamo prav veliko izkušenj z brezdomci. Horst je majhna vasica, kjer vsak vaščan pozna vsakega. Če pride do finančnih problemov, si ljudje pomagajo med seboj. Večinoma so odnosi med ljudmi na boljši ravni, saj lahko vsak posameznik, če ima težave,

Invisible

You pass me on the street
And see I am in need,
But you just walk on by,
I don't understand why.

In Winter it's so cold
I've nothing on to hold
To keep warm I've to drink
So low I never thought I'd sink.

It's hard to make a friend,
Find someone to understand
Still some give it a try
They look us in the eye.

We'd like to get another chance
But this life is a neverending dance,
My life is just so hard
It's tough to make a new start.

Nevidni

Srečaš me na cesti
in vidiš, da potrebujem pomoč.
A ti le stopiš mimo
in ne vem, zakaj.

Pozimi je tako mrzlo,
ničesar nimam več.
Pijem, da mi je toplo,
nikoli si nisem mislil, da bom tu končal.

Težko je najti prijatelja,
nekoga, ki razume.
In vendar nekateri obstanejo
in nas pogledajo v oči.

Radi bi dobili novo priložnost,
a življenje je ples, ki se ne konča.
Moj dan je vsak tako težak
in ni lahko začeti znova.

Umetnik-duševni bolnik (6.del)

Dober večer. Umetnik danes ni šel delat, ker je preveč padal sneg, on pa nima dežnika, ker mu ga je ukradla neka Nika.

Umetnik bo posodil eno svojo sliko (olje) lokalnu, kjer bo slikal. Ko bo končal, jo bo odnesel, ali pa jo bo mogoče prodal. Naslikana je stara Ljubljana ponoči, grad, Ljubljana in gore!

Tukaj v Umetnikovi hiši so nekateri včasih malo nersramni, tudi do njega, ampak on ji oprostí, saj revica ni imela preveč rožnatega življenja. Vloga Umetnika v tej hiši je pa bolj psihološka, saj to je uporabljal že prej, na pacientih, ki jih lahko srečaš pri belem dnevu, kjerkoli. Ta hiša služi zato, da mi v njej živimo in naša je glavna baza, zraven še dveh hiš, kajti tukaj je pisarna.

Našega društva ne smem imenovati, kajti lahko bi škodil Umetniku in sebi, imamo tri hiše v katerih živijo pacienti.

Petek zvečer je, ura je pol enajstih. Umetnik sedi doma, posluša Radio Študent. Nikamor ne gre, ker nima denarja in ker je premrzlo in trenutno nima nikakršnega prevoznega sredstva. Pa kaj mu bo, saj nima denarja. Zdaj je bil eno uro pri eni gospe, ki ima rojstni dan in ime ji je Pika.

Opisal vam bom to Društvo. Tukaj živijo predvsem duševni bolniki, taki, ki so prišli z zdravljenja. V pisarni imajo en velik predal tablet, raznoraznih, še Umetnik si mora zrihtat zalogo pomirjeval. To so take rumene tablete. Kot sončni trip.

Umetnik živi s cimrom, ta lahko pride samo prespat, drugače pa cel dan v dnevni sobi gleda TV in žre. Čez dan v sobi nima kaj delat. V hiši jih živi okrog osem. Vsak dan eden od njih skuha za vse. Razen Umetnik bolj malo kuha, ker tedaj spi. Jutri bodo ribe in ravno Umetnik je na vrsti, ampak on bo spal in skuhala bo Katy.

V pisarni cel dan en debel človek nekaj dela na računalniku, ima nek dober stroj. Zaposlen je še en teolog, ki je odgovoren za vse tri hiše, on je verjetno šef. Potem imajo še debelo računovodkinjo - pa saj so vsi predebeli. Na koncu sta pa še zaposlena dva nadzorna organa, katera nadzirata stanovalce od zjutraj pa do popoldneva. Hodita tudi naku-

povat hrano. Delata na izmene, vsak teden drugi, ali sta pa kar skupaj.

Umetniku so hoteli zrihtat samostojno stanovanje, kajti tukaj je daleč prerastel vse ostale, ampak je odklonil. Tukaj v svoji sobi se počuti najboljše, kajti rad ima mir. V kakem bloku, sam, se ne bi dobro počutil, tukaj ima pa vsaj družbo.

Imajo pa še direktorja, ki ga bolj malo vidijo pa še bolj majhen je. En gospod, tudi umetnik, pa hodi vsak dan k maši v center. Društvo se nahaja v predmestju Ljubljane.

In še en član se grebe, da bi rad bil spet tukaj zaposlen, samo ga ne maramo in bo verjetno izvisel. Hvala bogu, ker govori same traparije in čenče.

Zdaj pa grem pogledat kaj imajo dobrega za pojest.

Dobro sem se najedel, ob pol dvanajstih zvečer. Naredil sem si pečeni fižol in jajca. Popil sem še tri deci mleka. Umetnik je tudi sit (vsega)! Včasih ima pomisleke, da nič nima in da ni nič vreden, potem pa pogleda življenje z druge strani, je pa srečen nad tem, kdo je v resnici.

Zaradi debelosti se pa Umetnik sekira, samo zato, ker ima dobre stvari za obleči, pa so mu zaenkrat premajhne.

Danes je zaslužil eno pivo, ker je šel v trgovino.

Denarja ima pa trenutno 50 tolarjev. Ampak cigarete pa ima.

Danes zvečer ob osmih bo gledal komedijo z Jimom Carreyem. V petek ni šel delat, ker je preveč padal sneg, v snegu pa res ne more delati zunaj, čeprav je pod streho. Nekdo mu je rekel, da ne ve, če bodo barve prijele, ker je tako mrzlo.

No ja, naš Umetnik je tudi glasbenik. Na dan obletnice smrti Mozarta je igral pianino v lokalnu Pianino bar v Mostah na Zaloški.

Igranja se je naučil pred parimi dnevi v Štanjelu na Krasu. Tam imajo Galerijo, tako da lahko razstavljajo razni umetniki. Lahko bi si tam zrihtal razstavo, kaj praviš?

Dal bi svoje najljubše slike. Eno sem že opisal, Ljubljana ponoči. Na drugi je naslikano bitje, ki prihaja iz drugega sveta, ima vkleknjene roke in iz glave mu sije svetloba v žarkih. Tako se je počutil Umetnik, ko so ga prijeli v oni hiši, kjer se je hotel skriti pred napadalci. Potem tretja slika uprizarja misleca - kadilca, četrta pa abstraktnega vesoljskega popotnika.

Umetnik si je premislil, da ne bo dal slike stare Ljubljane, ampak mogoče eno drugo, ki je podobna Dalijevi tehniki. Se mora še odločiti.

Danes je že nedelja zvečer. Umetnik se je že nažrl pohanega piščanca in bo šel prej spat, po dolgem času, prvi delovni dan. Umetnik leži in posluša Radio Študent. Jaz bom pa kaj napisal.

No ja, v resnici se mi ne da, kajti jaz sem se tudi prenajedel, tako da grem jaz tudi ležat.

Pisal bom pa pozneje ali pa jutri.

α Nix

in memoriam Luka Vižintin Brumen (1984-2006)

Bil je torek zvečer, 7. novembra, ko smo se zbrali v klubu Zakon na Vrhniki na posebnem pesniškem dogodku. Lokalni in iz Ljubljane uvoženi publiko smo uvodoma predstavili ozadje našega časopisa, ekipo ustvarjalcev, pretekle izkušnje in načrte za prihodnost. Nekaj poslušalcev se je vključilo v pogovor z odzivi in predlogi za časopis ter konkretnimi izkušnjami s prodajalci.

Potem pa se je začelo pesnikovanje. Predstavila sta se dva slovenska poeta, ki smo ju oba že gostili na straneh našega uličnega časopisa. Prvi je oder zavzel Jure Kunaver, ki je bral svoje pesmi iz vseh obdobja dolgotrajnega ustvarjanja. V živo

pesmi iz ust avtorja zazvenijo povsem drugače, kot ko jih sam pri sebi bereš, Jure pa je z zvočnim interpretiranjem in tempom dosegel še prav posebno vzdušje.

Sledil je Josip Kalašnikov, punk poet, iz katerega so kar vreli izseki čudovito jezne kratke proze in poezije, vmes pa nas je zabaval s svojimi pikrimi provokativnimi komentarji. Nastop je posvetil svojemu prijatelju in soborcu proti sistemu, prežgodaj preminulemu Luki Vižintin Brumnu. Luka

je tudi sam pisal in objavljал pesmi v Kraljih ulice pod psevdonomom NLP. Spominjali se ga bomo po njegovi nežnosti, dobremu srcu, ljubezni do glasbe in poezije.

✠ M.V.

DOMOVINA

Kaj je to?

Je to jezik, ki ga govorim

Je to prasec, ki ga žremo

Je to vino, ki ga žlampamo

Je to domovina

Je to predsednik, ki ga volimo

Je to le sonce, ki nas greje ali morje, ki nas obliva

Je to domovina

Kaj je to domovina

Kaj je ta bebavi imaginarni pojem, ki nič ne pomeni

Mati, domovina je rdeče sranje

Mami, kaj je s tem hotel povedat pesnik

Sine, nekaj gnilega je v deželi Danski Šentflorjanski

✠ Josip Kalašnikov

Foto * Domen Repnik

LABORATORIJSKE PODGANE

Nekatere izmed nas posrkajo že iz maternice, druge poberejo iz kanalizacije civilizacije, v imenu znanosti nam 3x na dan vbrizgavajo kemikalije v telo, Svetijo nam v oči kakor da bodo tako pregnali temo...

Tema brez sanj...

Najprej nas oropajo svobode, za konec pa še čustev.

Čeprav so nas oropali možganov, nas niso oropali zob, ki jih kažemo smrti!

Usta več niso vajena nasmehov, oči so postale mrtev aparat.

Gensko spremenjeni s tremi ušesi vohljamo za dodatnim strupom, da zapolnimo praznino... temo.

✠ NLP

Foto * Domen Repnik

AVRE

NEKOČ JE VSAKDO IMEL AVRO
KOT KAKŠEN SREČEN SVETNIK,
S SAMIMI SVETLIMI AVRAMI
JE BIL NAPOLNJEN ŠOLSKI HODNIK.
POTEM PA NE VEM,
KAJ SE JE ZGODILO Z MANO
IN VSEMI TISTIMI LJUDMI.
DOLGI HODNIK JE NAJBRŽ ŠE POLN,
ZDAJ DOSTI MANJŠE LUČI.

✠ Jure Kunaver

Narkoman poosebi stereotip o džankiju šele, ko je na cesti (intervju z dvema delavcema Zavetišča za brezdomne uživalce nedovoljenih drog)

Labko predstavitela delovanje in zgodovino Zavetišča?

Janko: Štartali smo jeseni 2002, ko smo najeli to hišo, ki tedaj ni bila primerna za bivanje. Budget, ki smo ga imeli, je bil skromen, ves denar smo porabili za pripravo hiše, kajti treba je bilo zamenjati pod, postaviti wc-je, tuše... Takrat smo se soočili z vprašanjem, ali gre denar za plače in honorarje ali za projekt. Odločil sem se za projekt. Ta voluntaristični način se je ohranil skoraj celo leto; ker je bilo premalo denarja, so bile plače neredne. Zagrizli smo v prevelik zalogaj, kajti, če bi gledal kot ekonomist, tega ne bi nikoli šel delat s tako malo denarja. Zaradi pomanjkanja denarja smo se povezali z Aids fundacijo Robert, ki nam je založila nekaj najemnin, katere so ji bile povrnjene že čez 4 mesece... a smo z njimi vseeno imeli kar nekaj finančnih težav, kjer smo potegnili krajši konec. Zdaj smo v okviru Altre, financiranje normalno poteka. Ostaja pa grenak priokus, ker bi seveda radi postali samostojni.

Zavetišče je sicer namenjeno brezdomnim uživalcem nedovoljenih drog, ki se nahajajo na področju mesta Ljubljana. V Zavetišču je prostora za 14 oseb, v izjemnih okoliščinah, na primer ob hudih zimah, kot je bila prejšnja, pa smo imeli pod streho tudi 20 ljudi na zasilnih ležiščih. Prostori so odprti za uporabnike vsak dan med 19.30 in 9.00, ob vikendih in praznikih pa 24 ur. Poleg strehe nad glavo jim nudimo možnost kuhanja, pranja perila, tuširanja...

Kako vidita vlogo Zavetišča v tem okolju?

Janko: Mi v bistvu gasimo, umirjamo razmere na področju lokalne skupnosti. To pomeni, da je manj težav, manj vlomov, manj smrtnih primerov, manj intervencij reševalcev, policije, gasilcev... Ljudem tudi ni treba iskati zasilnih ležišč po kletih.

Kako poteka vstop v zavetišče?

Janko: To smo zastavili pragmatično in demokratično. Zavetišče je namenjeno katerikoli osebi s področja mesta Ljubljane, ki je v nekem trenutku brez strehe nad glavo, ima težave z drogo in je polnoletna.

Naša definicija brezdomca je, da je brez strehe nad glavo, nima gravitacije, ni pomembno, ali ima dohodke ali službo. Za Zavetišče običajno izvejo preko prijateljev, znancev, za kakšnega izvemo tudi preko terenskega dela, ker občasno obiskujemo t.i. »baze«, kjer prebivajo.

Z vsakim, ki pride sem, najprej opravimo vstopni intervju, naredimo osnovno socialno anamnezo in zberemo ostale generalne podatke, ki so seveda zgolj interne narave.

Sabina: Ugotovimo, katere dokumente ima. V primeru, da jih nima, se pozanimamo, ali mu je v interesu, da mu jih pomagamo pridobiti. Če je uporabnik zainteresiran, se najprej poizve, ali sploh ima stalno prebivališče ali je popolnoma na cesti. Če nima stalnega bivališča in se nima kje prijaviti, se sproži postopek na upravni enoti. Vkolikor oseba nima kje prijaviti zakonskega prebivališča, obstaja možnost, da ga prijavi Center za socialno delo, pri katerem je nekoč dobival neko materialno pomoč oziroma, kjer je imel prijavljeno zadnje zakonsko prebivališče. V primeru, da oseba ni imela denarja za pridobitev dokumentov, smo ji to v celoti financirali. Dokumenti so običajno le prvi korak k reintegraciji v družbo. Pri nas se trudimo vključiti čim več uporabnikov v programe, ki jih nudi Zavod za zaposlovanje (ZRSZ). V treh letih nam je uspelo vključiti štiri uporabnike v program usposabljanja na delovnem mestu. Usposabljanje je potekalo v okviru Zavetišča, bodisi za oskrbnika Zavetišča, letos prvič pa tudi za terensko delo (pobiranje igel).

So težave pri pridobivanju dokumentov?

Sabina: Menim, da je bolj v ospredju birokratski postopek kot človek, hkrati pa se je izkazalo, da dalj časa kot postopek traja, manj je oseba motivirana, da se zadeva do konca izpelje.

Kako je z zdravstvenimi storitvami za aktivne uživalce?

Janko: Vse je odvisno od naše iznajdljivosti. Dve zdravnici lahko pokličemo, ko ju potrebujemo, a to temelji na prijateljski bazi. Brezdomci na drogi namreč ni-

Foto * Irena Jagodnik

majo vstopa v socialno ambulatno Probono, menda zaradi prepovedi okoliških prebivalcev. Hude težave imamo, ker ne vemo, kam bi jih poslali. Težava je tudi, če se kdo npr. polomi ali zboli in nima dokumentov. Imeli smo nekaj primerov, ko smo morali dokumente naknadno urediti.

Sabina: Glede zdravstvenih težav je tu še nek drug problem. Zavetišče je čez teden odprto le ponoči in človek, ki je bolan, polomljen in ni hospitaliziran, nima kje počivati. Naši uporabniki pa se, kot je meni znano, poslužujejo storitev na urgenci, dodatnega zavarovanja pa nima skoraj nihče plačanega.

Dodatno zavarovanje lahko predstavlja še dodaten problem glede vključevanja v družbo, saj bi nekdo, ki je dolžan za zdravstvene storitve ali tudi policijske prekrške, ob prvih prihodkih moral poravnati dolgove.

Janko: S tem smo se srečali, ko je našega uporabnika povozil vlak. Deležen je bil urgentne pomoči, čez nekaj časa pa so na Travmatološki kliniki pričeli zahtevati osebne dokumente in ga brez urejenih dokumentov sploh niso hoteli zdraviti. Opravili smo herkulsko delo, da so mu uredili dokumente in odpis dolgov. To, da je država nehala plačevati dodatno zavarovanje, je po mojem mnenju dvojna igra. Politiki po eni strani med vrsticami govorijo, da je dodatno zavarovanje nateg, saj imaš vendar osnovno zavarovanje, hkrati pa osnovno zavarovanje ne zadošča. Vsem, ki prejemajo dohodek pod določeno ravni, vsekakor pa tem, ki prejemajo denarno pomoč, bi morala država omogočiti osnovne in specialistične storitve brezplačno, tako tudi zdravila, sicer si tega ne morejo privoščiti, ker nimajo denarja.

Vito Flaker v knjigi »Živeti s heroinom« zapiše, da je večina služb namenjena tistim uživalcem nedovoljenih drog, ki morajo, v zameno za pomoč, sprejeti stigmo.

Janko: To se vidi že v odnosu javnih služb, recimo, zdravniki rečejo 'saj si sam kriv, ker nimaš žil'. Ni jasno, ali je to bolezen ali neka samopoškodba, ki ni bolezen. Po eni strani je odvisnost obravnavana kot bolezen, na drugi strani pa to 'prepakirajo' v socialno sfero, v diskriminacijo na podlagi družbene stigme, mešajo vzrok s posledico, kar niti ni bistveno.

Lahko bi rekel, da šele brezdomstvo potiska uživalca v vlogo džankija.

Janko: Džanki je zame človek, pri katerem lahko pričakuješ, da bo vse narobe. Niso vsi brezdomci na drogi džankiji, ampak so večinoma le ljudje, ki imajo, poleg brezdomstva, težave še z drogo.

Sabina: Nekoga, ki še ima status, ga ne jemljemo na tak način. Narkoman poosebi stereotip o džankiju šele, ko je na cesti, ker človek, ki ima urejeno življenje, ki ima nek osebni prihodek, ne rabi krasti, lagati, manipulirati z ljudmi. Lahko skriva odvisnost in se izogne stigmati. Potem ko pa enkrat tako globoko pade, da izgubi dom

Foto * Irena Jagodnik

in službo, pa je 'lažniv, tat, umazan, je len', s čimer se jaz ne strinjam, vsaj kolikor vidim naše, se nekateri zelo trudijo, želijo nekaj narediti iz sebe, drugi pa, na žalost, postanejo apatični. A to ni posledica droge; ni zadet, kot ljudje zmotno mislijo. Je vdan v usodo. Če imaš milijonske dolgove, enostavno ne vidiš svetle točke, ker karkoli narediš, bo šlo najprej za dolgove.

Janko: Kadarkoli pride v stik, recimo, s centrom za socialno delo, z medicino, s policijo, jih dobi okoli ušes in enostavno počasi postane previden in se sploh noče vključevati v družbo.

Praksa določenih zahodnih držav je drugačna, recimo v Švici lahko heroin kupiš celo direktno od policije, za drobiž. Tam je manj je samomorov, več ljudi je zopet zaposlenih, družine ostanejo skupaj, ljudje obdržijo stanovanja, vse zato, ker jim ni treba neskončno veliko časa vsak dan posvetiti nabavi droge.

Danes mnogi strokovnjaki ne razmišljajo zgolj o preventivi, ampak o pomoči, lajšanju vsakodnevnega življenja ljudem, ki uživajo nedovoljene droge. V tem kontekstu se pojavlja ideja in v nekaterih državah tudi praksa varne sobe. Lahko razložita podrobneje kaj je varna soba?

Janko: To je varno mesto, kjer je poskrbljeno za higieno, in kjer uporabnik lahko kulturno použije drogo. Pri nas bo varna soba takrat, ko bodo imeli prebivalci Ljubljane vsega dovolj, ko bo število ljudi, ki se drogira, preseglo kritično točko in bo prebivalce to začelo motiti. Recimo v Frankfurtu so meščani sami rekli, 'dovolj je', da ne bodo več gledali igel na cesti, ljudi, ki čepijo za grmovji in se zadevajo, skratka, 'dajte jim že prostor, kjer bodo lahko to varno in kulturno počeli.' Zanimivo bi bilo vprašati reševalce ali policijo, koliko je bilo v letošnjem letu predoziranj v centru mesta, samo jaz vem za deset predoziranj. Rad bi poudaril, da je center Ljubljane že zdaj večinoma pozidan in skoraj ni več prostora, kjer bi človek lahko v miru použil drogo. Center mesta bo v nekaj letih pozidan in vprašanje je, kje bodo ljudje v centru mesta to počeli, na pločniku?

Stigma je, med drugim, prva organizacija pri nas, ki je pripeljala metadon in je tudi ves čas opozarjala, da ljudje uživajo drogo v nehygienskih, človeka nevrednih razmerah. Varna soba pomeni, da se človek lahko zadane v čistem prostoru, manj je zdravstvenih tveganj. Tam lahko uživalec pride v stik s socialnimi in zdravstvenimi službami, ker običajno preživi nekaj let na čistem dnu, preden uživalec pride v stik s temi službami. Tam si lahko po zaužitju odpočije in v primeru predoziranja se lahko pokliče reševalce. Tudi manj rabljenih igel leži naokrog. V člani se anonimno, absolutno pa nima kar vsak dostopa; tja lahko pride samo nekdo, ki je že nekaj let na drogi.

Sabina: Varna soba uživalcu, ki je na cesti, ki nima prostora za uživanje, vrača dostojanstvo, da lahko to opravi kot človek.

Kakšni so vaši načrti za prihodnost?

Janko: Recimo, oko sem vrgel na bivši kino Mojca, ki že več let ne deluje. Tu bi lahko naredili večje zavetišče, ki bi bilo brezplačno, samo bi morala država bolj stati zadaj.

Pri nas je stalno pomanjkanje sredstev. V Zavetišču sva dva redno zaposlena, jaz in Sandi, Mile prek javnih del in honorarno Sabina. Tu pregorevamo, premalo nas je, kajti opravljamo 14 ur nočnega dežurstva, dnevno vikend dežurstvo, pisarniško delo in potem pogosto, kot npr. danes, iz nočne vlečemo še čez dan. Tega nihče ne opazi.

Sabina: Manjka sredstev za osebje pa tudi sicer. Ker hočemo dvigniti kvaliteto življenja ljudi vsaj na tej bazični ravni, si pomagamo s prošnjami za donacije.

Mrežimo se znotraj organizacij, ki se ukvarjajo z brezdomci in nam večkrat priskočijo na pomoč, pišemo prošnje za donacije čistil, hrane, sendvičev. Vendar pa se ne moremo naslanjati zgolj na donacije. V Zavetišču je pravilo, da uporabniki programa prispevajo nekaj denarja, 12.000 SIT mesečno, kar pomeni 400 SIT dnevno. Institut 1.000 SIT dnevno pa plačujejo t.i. dnevni uporabniki. Ta sredstva namenjamo nakupu potrebščin, kot so toaletni papir, pralni prašek, vrečke za smeti in podobno. Tudi hrano smo že kupovali pa se je izkazalo, da ima interes za kuho oz. pripravo hrane le nekaj posameznikov, zato smo to prakso opustili.

Janko: Z Rdečim križem, ki je distributor evropske pomoči, tekoče sodelujemo. Firme občasno donirajo kakšne artikule, a lahko rečem, da čutimo veliko pomanjkanje. Lahko bi uvedli kakšne olajšave za donirano hrano, da bi to spodbudili.

Z Jankom Belinom, vodjo zavetišča, socialnim delavcem in Sabino Jagodnik, strokovno sodelavko, andragoginjo, se je pogovarjal Urban Tarman, 25. avgusta 2006

Verjeti,
da so ljudje nekje globoko v sebi dobri.
Kar jih obdaja, je maska.
Torej smo večplastni
kot kremšnite ali hamburgerji.
Vsekakor nekaj, kar je ok.

☞ Kavica

Sanje

Stojim...

Stojim na puhastem oblaku in opazujem pokrajino svojih sanj.

Rdeče - rumeno - oranžno ter zlato nebo.

Narava... Prečudovita, neskončna narava.

Blešči se v jutranji rosi...

Kapljice polzijo po obrazu mi,
spirajo duhovno umazanijo in samoprizadejočo bolečino.

Sedaj sem čista, lepa in čista...

Naga stojim na skali pri vilinskem tolmunu.

V vodi plešejo odsevi svobodnih dreves.

List se utrga in pade na biserno gladino.

Pri drugem delu tolmun se iz vode dvigajo prelepa, mila, pravljicična bitja.

To so vile, ki so slišale moj klic. Klic prepoln sreče.

Oblečene so v belomodre tančice, prosojne, da se vidijo njihova vitka, pravljicična telesa.

Prsi, kot bele vrtnice, ki na široko odprejo svoj cvet...

Zadnjica, kot dva puhasta hribčka stepene smetane...

Pogled na njih je popolna milina.

Kadarkoli se te dotaknejo, začutiš mehak dotik njihove kože.

Čutiš njihov dah, dišeč po jasmínu, na tvojem vratu.

In poljub... Ohh, ta poljub...

Poljub se čuti kot žameten dotik na tvojih ustnicah.

In nato... PUFF!!

Sanje izginejo in z njimi tudi vile, čarobni gozd in kristalno čista voda.

A na ustnicah je še čutiti topel žamet, ki se poljublja s tvojo dušo.

Vilinsko darilo??? Ali pa le iluzija...

☞ Drda

Diamantni možje na letočih krstah

Opis življenja 4-ih mož, letečih zdravnikov, ki so iz dneva v dan, noč za nočjo na terenu z motorji, da rešujejo življenja na krvavih cestah, ki so za marsikoga krvni davek ali celo cestnina, plačana z življenji ...

Ko sem prispel v bolnišnico zaradi operacije kolena, dne 27.06.2006 ob 8-ih zjutraj, na staro travmatološko kliniko na Zaloški cesti v Ljubljani, sem bil sprejet na oddelek »C« v sobo št. 3. Sprejel me je dr. Sluga, operater. Začel se je postopek vseh pregledov za tako zvano operacijo. Že dvakrat prej sem operiran na istem kolenu, nakar se mi je po dveh letih vnelo, kjer so še vedno vstavljeni vijaki in ploščice. Noga mi je že pred tem močno otekala in pordela od nekakšnega trenja. Na bolno desno nogo kljub pomožnim hoduljam nisem mogel več stopiti. Odpravil sem se k svoji zdravnici dr. Viliemi Remic v Zdravstveno ambulanto Ljubljana Šiška-Šentvid, kjer me je pregledala in dala napotnico za zdravnika operaterja dr. Matjaža Slugo, ki sem ga našel pri viziti na stari travmi na Zaloški cesti v Ljubljani. Po dolgem procesu preiskav me je »pod nujno« sprejel na oddelek. Bilo je hudo vnetje kolena. Jemal sem antibiotike, ki mi jih je predpisal, ter še kup drugih zdravil. Po dveh dnevih bivanja na oddelku so poleg drugih treh pripeljali tudi moža, o katerem teče moja zgodba.

Bil je še mladenič, star 38 let. Visok, postaven, a kar je najvažneje – zgovoren. Takoj sva stopila v korak z besedami. Imel je zlomljeno nogo, polomljena 4 rebra in nekaj je bilo narobe s hrbtenico. No, tudi

prask ni manjkalo. Ko so medicinske sestre hotele pomagati, jim je hvaležno odgovoril, da pozna sistem in da je po poklicu zdravnik na motorju za pomoč na cestah. Lepo so ga sprejele, tudi z drugimi zdravniki se je dobro poznal. Beseda je dala besedo med nami in spregovoril je, da so samo štirje »kralji na težkih motorjih«, da niso vezani na dom, družino, temveč so predani samo svojemu poklicu, češ, da danes so, jutri pa jih lahko že prekrije črna hladna zemlja. To je njihovo življenje, reševati druga življenja ne glede na ceno svojega.

Ko sva se čez teden dni ločila iz bolnice, sva ob krepkem stisku rok ter zarosenih oči dahnila iz ust: »Zbogom, prijatelj!«. Ko ležim še vedno v isti sobi kakor prej in neusmiljeno čakam na operacijo, se vsak večer ozrem na tisto posteljo, kjer se je prijatelj zdravil, ter mu v mislih zaželim mnogo sreče pri njegovem poklicu in mu zaželim lahko noč.

✠ Toni

*Kako zgleda penzija?
Bolš kot socialna podpora.
Kako je, če si invalid?
Bolš kot če si mrtev.
Kako je če si počasen?
Bolš kot če greš nazaj.
Kako je če si šibak?
Bolš kot če si hrom.
Kako je če imaš upanje?
Lepo.*

✠ Kavica

KLOŠAR v Službi....

Kdo so ljubljanski brezdomci in kako so to postali?

Vsakdo pozna kakega brezdomca. Redkokdo pa jih pozna veliko, celo strokovni delavci, ki delajo v zavetišču za brezdomce ali ki razdeljujejo brezplačna kosila, poznajo samo tiste, ki v njihovo ustanovo prihajajo, drugih pa najverjetneje ne. Vsak od brezdomcev je poseben človek in ima svojo življenjsko zgodbo ter okoliščine, ki so ga pripeljale do brezdomstva. Za potrebe izdelave politike na področju brezdomstva pa je potrebno čim več vedeti tudi o brezdomcih na splošno, torej kaj je vsem skupno (če sploh kaj) in po čem se njihove posamezne skupine razlikujejo. Eno od pomembnih vprašanj je tudi to, koliko jih sploh je, saj je od tega odvisno, koliko bi bilo npr. potrebno imeti zanje ležišč v zavetiščih za brezdomce.

Zato je Mestna občina Ljubljana leta 2005 naročila izdelavo raziskovalne naloge z naslovom »Problematika brezdomstva v Ljubljani«. Njeni avtorji/ce so Bojan Dekleva, Špela Razpotnik in Maja Vižintin. V tej in še nekaj prihodnjih številkah Kraljev ulice bodo objavljeni nekatere ugotovitve iz te raziskave.

En del raziskave obsega ugotovitve, ki smo jih dobili z anketiranjem 107 ljubljanskih brezdomcev. Poiskali smo jih v različnih organizacijah, ki se ukvarjajo z brezdomstvom, pa tudi na cestah ali kjerkoli drugje. Spraševali smo jih marsikaj, v tem prispevku pa objavljamo le nekaj njihovih osnovnih podatkov ter odgovore v zvezi z njihovim razumevanjem vzrokov za svoje brezdomstvo. Teh 107 brezdomcev seveda niso vsi ljubljanski brezdomci; dejansko smo ocenili, da jih je v Ljubljani več sto. Gre torej samo za vzorec ljubljanskih brezdomcev.

Med vsemi 107 anketiranimi brezdomci je bilo le 15 % žensk, 85 % pa moških. Podobno razmerje med moškimi in ženskami brezdomci najdemo tudi drugod po svetu. Zakaj je med brezdomci »lepše polovice človeštva« manj? Za poskus lahko predlagamo razlage, da ženske uveljavljene družbene vloge bolj vežejo na dom kot moške, da so bolj kot moški nagnjene k ustvarjanju doma in skrbi za druge oz. da tudi v primeru, ko dom izgubijo, lažje najdejo drugega, po navadi preko moškega, ki jih »vzame pod svoje okrilje«.

Med 107 anketiranci jih je bilo – glede na zakonski stan – največ (60 %) samskih (in še nikoli poročenih), drugo največjo skupino pa predstavljajo ločeni (25 %). Le 11 % jih je poročenih ali v izvenzakonski zvezi. Preostalih 4 % je vdovcev/vdov. Ti podatki kažejo, da brezdomci v veliko večji meri kot drugo prebivalstvo niso nikoli sklenili zakonske zveze in se tudi sedaj zelo redko nahajajo v zakonski ali partnerski zvezi. Za brezdomstvo je precej značilen razpad socialnih mrež (sorodstvenih, zakonskih, tudi prijateljskih), saj bi take mreže, če bi obstajale, ljudem pomagale, da ne bi postali brezdomci, ali pa da bi nehali biti brezdomci. Po drugi strani pa je prijateljske, partnerske, in tudi prijateljske ali delovne mreže težko razvijati, če je človek brezdomec.

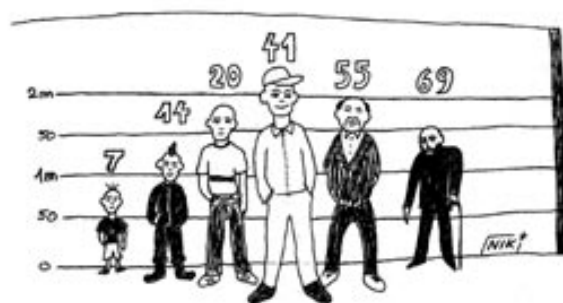
Naši anketiranci so bili v času anketiranja (to je koncem leta 2005) stari od 19 do 69 let, s povprečno starostjo 41 let, pri čemer so bile ženske malce mlajše od moških. Najbolj pogosti starostni skupini sta bili skupini 26-39 let ter 40-55 let, v katerih najdemo 35 in 31 %, ali skupaj dve tretjini vseh brezdomcev.

Starost ob prvem brezdomstvu:	%
Do 14 let	7
15-18 let	17
19-25 let	19
26-35 let	19
36-45 let	21
46-55 let	11
Nad 55 let	6
Skupaj	100

Tabela 1: Starost, pri kateri so anketiranci prvič postali brezdomci.

Zanimalo nas je še, kdaj so naši sogovorniki prvič postali brezdomci. Tabela 1 kaže pri kakšni starosti so anketiranci prvič postali brezdomci. Odgovore smo kategorizirali v več starostnih kategorij.

Tabela kaže, da človek lahko postane brezdomec v vseh življenjskih obdobjih, pri čemer je to manj verjetno v starejšem obdobju (po 55. letu). Med anketiranimi brezdomci jih je relativno največ prvič postalo brezdomcev v obdobju mladostništva in to relativno največ v zgodnjem mladostništvu (med 15. in 18. letom), nekoliko manj, a še vedno veliko, pa v poznem mladostništvu (19-25 let). Skoraj polovico (41 %) naših brezdomcev je to prvič postalo v starosti do 25 let, medtem ko je skoraj četrtina vseh (24 %) to postala v obdobju svoje mladosti. To kaže, da je brezdomstvo v veliki meri povezano s težavami v matični

družini oz. z neuspešnimi prehodi iz matične družine (ali tudi zelo pogosto iz vzgojnih zavodov, rejništev in podobnih oblik vzgoje) v samostojno življenje. Pri več brezdomcih smo spoznali, da so v obdobju svoje mladosti (najstništva ali zgodnjih 20. let) ostali v življenju povsem sami, brez stanovanja, brez denarja in brez kogarkoli, ki bi jim pomagal, najpogosteje po obdobju intenzivnih konfliktov v družini ali po odhodu iz vzgojnih zavodov. Pri drugi veliki skupini je bil začetek brezdomstva že v srednjih letih, povezan z ločitvami in krizami v družinskem življenju, pogosto v povezavi s finančnimi krizami, alkoholom ali težavami v duševnem zdravju.

Sogovornike smo vprašali še, kateri so bili po njihovem mnenju razlogi, da so postali brezdomni. Praviloma je vsak naštel več razlogov, med vsemi pa se najpogosteje pojavlja razlog »denarne težave« (61 % vseh brezdomcev). Potem pa smo sogovornike prosili, da se odločijo le za en razlog, ki se njim zdi najpomembnejši. Tabela 2 kaže na raznolikost teh »najpomembnejših« razlogov, pri čemer smo opazili, da se mnogi od razlogov, ki se sicer pojavljajo v odgovorih kot zelo pogosti, potem nekoliko bolj redko pojavijo kot najbolj pomembni razlogi. Tako jih je okrog 40 % nakazalo, da so bile težave z duševnim zdravjem (lastnim ali bližnjih oseb)

Glavni razlog za brezdomstvo:	%
Izguba službe	14
Konec odnosa s partnerjem	10
Lastna odločitev	9
Izgon/izselitev	9
Prepir s starši	6
Težave z uporabo drog	6
Odpust iz ustanove	4
Težave s pitjem alkohola	4
Težave s pitjem alkohola pri bližnjih	4
Denarne težave	4
Smrt bližnjega	3
Beg pred izkoriščanjem	3
Težave z duševnim zdravjem	2
Beg pred nasiljem	2
Težave z uporabo drog pri bližnjih	1
Beg pred spolno zlorabo	1
Drugo	18

Tabela 2: Glavni razlog za lastno brezdomstvo.

eden od razlogov, vendar je bil le za 4 % brezdomcev to glavni razlog.

Na koncu lahko sklenemo, da je brezdomstvo pojav ali bolje rečeno določeno stanje v življenju, ki lahko prizadene človeka v zelo različnih življenjskih obdobjih, skoraj nujno pa je zanj značilno to, da se človeku pretrgajo socialne mreže, kar pomeni, da se znajde v konfliktih s svojo družino in bližnjimi, ki bi mu lahko pomagali, ali pa se znajde v še drugačnih okoliščinah, kjer mu zmanjka sredstev, da bi lahko obdržal, ali pa si sploh našel svoj dom in ga vzdrževal. Razlogi za to so zelo zelo različni in nastopajo v različnih kombinacijah.

Prihodnjič pa si bomo pogledali, koliko časa so bili naši sogovorniki že brezdomni, kje spijo ter kako doživljajo življenje na cesti.

» Bojan Dekleva, Špela Razpotnik
in Maja Vižintin

Nisem človek, sem dinamit (Friedrich Nietzsche)

Ulrich,¹ fikcijski junak romana Roberta Musila, je človek brez izstopajočih značilnosti. Njegov blagoslov ali pa prekletstvo je občutek za možnosti. Vsakič, ko se nekaj zgodi, ve in razmišlja, da bi bilo lahko tudi drugače. Ker je sposoben misliti o tem, kar bi se prav tako lahko zgodilo, nikoli ne prepisuje večjega pomena temu, kar je, kot temu, kar bi lahko bilo. Človek brez izstopajočih značilnosti razume, da se lahko on in ostali vedno obnašajo drugače in so drugačni, kot so.

Zver v sistemu

Obstajajo različni pogledi na razmerje med posameznikom/co in družbenim sistemom. Za sociologa Durkheima je posameznik produkt družbe, prav tako kot so družbeni produkt pojmi individualizem, moralnost ali religija. Ljudje naj bi bili *homo duplex*,² sestavljeni iz dveh delov. Prvi, biološki del, zajema telesnost, naravne potrebe, je egoističen in antisocialen. Drugi del je družbena zavest posameznika, socializirano mišljenje, moralen in altruističen del. Posamezniki, posameznice naj bi bili tako razdvojeni, stalno razpeti med tema dvema deloma, med svojo »dvojno naravo«, med naravnimi goni in družbenimi zahtevami. V družbi, ki funkcionira pravilno, naj bi bili posamezniki »ubogljivi« in dojemljivi za skupno družbeno zavest. Hodijo v »družbene cerkve« in molijo k »družbenim bogovom«. Po nekaterih razmišljanjih naj bi bila ravno družbena prisila tisto, kar omogoča človeku svobodo. Človek, rešen družbenih omejitev, naj bi bil prej zver kakor svoboden posameznik. Življenje brez družbenih omejitev naj bi bilo »nemarno, surovo in kratko«.³ Durkheim tako meni, da bi brez družbenih norm ljudje živeli v agoniji neodločnosti. Vzorci in rutine, ki jih vsiljujejo družbeni pritiski, naj bi prihranili to agonijo. Ljudje tako večino časa vedo, kaj naj počnejo, vedo, kaj je prav, kaj narobe in se le redko znajdejo v okoliščinah, ko naj bi sami odgovorno sprejemali odločitve. Odsotnost ali le nejasnost norm naj bi bilo najhujše, kar lahko doleti človeka v njegovem boju za obvladovanje svojih življenjskih nalog.

Mauss⁴ podobno meni, da so ljudje vedno in dokončno podrejeni zatiralnim silam skupinskega, družbenega in družbenim predstavam. S tega vidika se posameznikove sodbe in dejanja na koncu vedno razlagajo s silami kulture in družbe. Vse, kar se v posameznikovem življenju zgodi slučajno, je rojstvo. Od tedaj, ko si rojen v določeno družbo in kulturo, postane tvoje obnašanje povsem podrejeno družbi, brez samostojnega, notranjega odločanja.

Človekova moč

Obstaja pa tudi drugačen pogled na razmerje med človekom in družbo.⁵ Človek ima kot aktivno bitje moč. Naj jo označimo za »prvobitno silo«, za »impulz« ali za posameznikovo »voljo«,⁶ gre za to, da skozi neprestano aktivnost v svetu ustvarjamo in po-ustvarjamo okolje, v katerem živimo.

Posamezniki imajo neizogibno drugačne fizične zasnove in izkušnje, ki jih ločujejo od ostalega sveta. Z rojstvom tako ne padejo pod vpliv nepremagljivih družbenih sil, ampak postanejo sami svoji, s svojo identiteto in osebnostjo. S svojo zavestjo ustvarijo svoj svet, svoj življenjski nazor, svoj pomen, smisel, ki ga lahko neprestano utrjujejo, spreminjajo v skladu z izkušnjami.

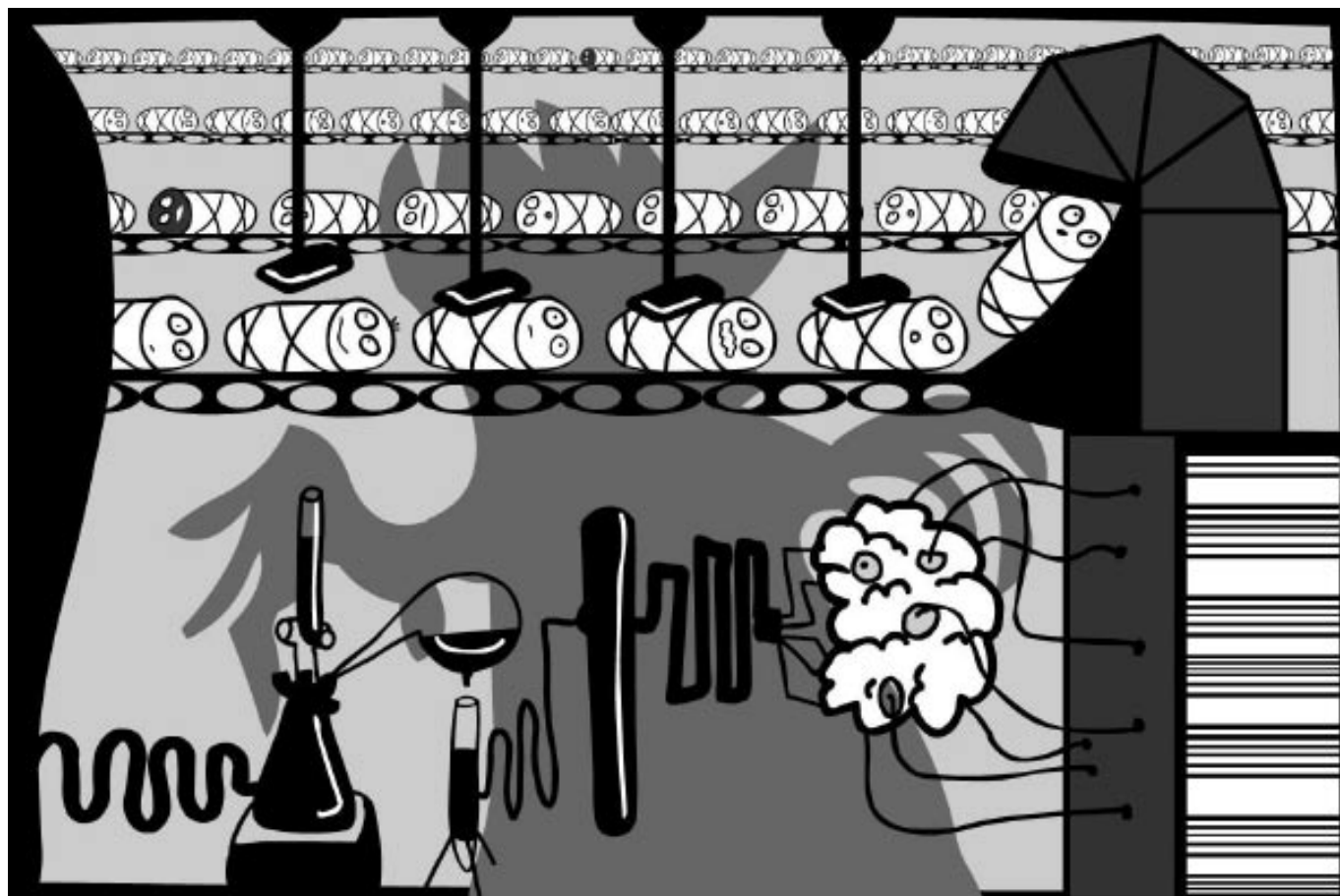
Posamezniki/ce imajo moč in možnost ustvarjati svoje lastne življenjske projekte, kar pomeni, da dobijo kontrolo in živijo dostojanstveno življenje. Živeti lasten življenjski projekt pa še ne pomeni nujno vseskozi srečnega življenja. Življenjski nazori in prioritete se velikokrat spreminjajo in so si med seboj tudi nasprotujoči, tako da si ljudje velikokrat niso povsem na jasnem, kaj jim je pomembno in na kakšen način hočejo živeti. Kljub temu pa že ugotavljanje, razmišljanje in aktivno raziskovanje stvari, ki dajejo posameznemu življenju smisel, pomeni, da človek ni povsem prepuščen družbenim silam in sistemu, v katerem živi.

Človek lahko ohrani samega sebe celo v totalnih institucijah, ki težijo k popolnemu razčlovečenju posameznikov, kot so na primer koncentracijska taborišča. Moški po imenu Alberto⁷ je tudi v Auschwitzu čudežno uspel ostati »svoboden«. Imel je neznansko moč in voljo, njegove besede in dejanja so kljub strahotnim razmeram ostale optimistične. V glavi ni sprejel taboriščnega sveta in sistema, ni se mu pustil zavesti. Njegovi gibi in besede so imele osvobodilno nabojo, bile so spodbuda v zatiralni tovarni taborišča. Vsak, ki je naletel na Alberta, je to čutil, četudi ni razumel njegovega jezika.

Med družbeno strukturo in posameznikom vedno obstaja »notranje razmerje«.⁸ Zunanji dejavniki trčijo ob posameznikov svet, vendar nimajo nobenega nujnega osnovnega, direktnega ali univerzalnega vpliva nanj. Njihov pomen ostaja odvisen od posameznikove razlage. Posamezniki/ce počnejo to, kar počnejo v skladu z logiko in razvojem svojega življenjskega nazora.

Ulrich

Človek brez izstopajočih značilnosti (glavni karakter romana Roberta Musila, če ga oblikujemo še po

ilustracija * Tjaša Žurga

svoje) se zaveda, da je družbeni sistem (in njegove institucije), v katerem živi, trden in nespremenljiv le na videz. Zaveda se, da je vedno lahko tudi drugače kot je in da je pravzaprav za vsakega posameznika tako ali tako že drugače, da vsak gleda na dogodke s svojega vidika.

Človek brez izstopajočih značilnosti se z lahkoto postavi na mesto nekoga drugega in ne prizadeva ostalih ljudi, ker ve, kaj pomeni biti prizadet. Druge oziroma drugačne jemlje resno in spoštljivo kot mogočo (potencialno) verzijo sebe samega. Potencialno lahko vsak postane ali je kdorkoli drug. Človek brez izstopajočih značilnosti ve, da posameznik sicer ne more povsem zanikati družbenega sistema, v katerem živi, popolnoma prepuščen pa mu tudi ni.

Posamezniki se tako neprestano upirajo pripisovanju značilnosti in okvirom, v katere jih postavljajo drugi. To je boj za ohranjanje samega sebe in proti temu, da bi bil obravnavan samo v skladu z lastnostmi, ki ti jih pripisujejo drugi. »Življenje je tako, kot si ga ustvariš v glavi,« ve povedati človek brez izstopajočih značilnosti.

Med brezdomci in brezdomkami se najde kar nekaj ljudi, ki vedo, da so drugi ljudje, družba, sistem lahko vedno tudi drugačni. Brezdomci so s svojim načinom življenja, najsi gre za prisilno ali prostovoljno obliko, ustvarjajo svoj lasten sistem, ki deloma zanika sistem širše družbe. Vendar le deloma, saj tudi zanje obstajajo mnoge omejitve in zahteve širše družbe, v

kateri živijo. Poleg tega tudi znotraj svojega sistema vzpostavljajo določen red in omejitve.

✎ Luna Jurančič Šribar

¹ Glavni karakter romana Roberta Musila, *The Man Without Qualities* (Moški brez posebnosti), pov. po Michael Carrithers, 'Anthropology as a Moral Science of Possibilities.' *Current Anthropology*, let. 46, št. 3.

² Nigel Rapport, *I am Dynamite*. Routledge, New York 2003.

³ Zygmunt Bauman, *Tekoča moderna*. Založba/*cf, Ljubljana 2002, str. 27, 28.

⁴ Carrithers, navedeno delo.

⁵ Rapport, n. d.

⁶ Rapport, n. d., str. 75.

⁷ P. Levi, *The Periodic Table*. Abacus, London 1997, nav. po, Rapport, n. d., str. 254.

⁸ P. Winch, *The Idea of a Social Science, and Its Relation to Philosophy*, Routledge and Kegan Paul, London 1970, nav. po, Rapport, n. d., str. 259.

Sam sem v tem mrzlem svetu. Sam brez vsega tavam v temi. Sprašujem se, kam je šlo moje življenje. Ne vem, kako sem lahko vse tako hitro zafuru. Moj svet se je spremenil v pepel. Ni mi več tko za živeti in skoz sam trpet. Hočem veselja in normalnega življenja. Dost mam tega sranja. Dost mam vsega tega mišljenja. Žal mi je za vse, tega se zelo dobro zavedam, a ne vem, kaj naj naredim. Res ne vem, kako naj kaj spremenim. Hočem veselja, dost mi je blo tega trpljenja. Ne morem več, meša se mi. Daj mi moči, da se mi vse spremeni, daj mi prosim moči. Sam sem in to zelo dobro vem in ti nič ne povem.

✎ Damjan Bitenc

OGLASNA DESKA

Srednjih let ter zelo zabaven,
Vam dostavim časopis
Kralji Ulice na dom!

Gregor B. Hann

Telefon 031/456 278

(velja samo za Ljubljano)

V mrzlih mesecih bodo potekale ustvarjalne delavnice na toplem, ki bodo omogočile koristno izrabo časa in zdravja Kraljev ulice. Potrebujemo pa sredstva! Načrtujemo foto, likovne, kiparske in literarne stvaritve. Začeli bomo s foto razstavo »Obraz je zgodba«. Ste pripravljeni pomagati v zameno za izdelke? Več na 040 55 48 25 (Tomi).

Zaradi dobrih odzivov bralcev na mojo poezijo prilagam telefonsko številko 031 215 335. Pokličite, če bi želeli kaj več poezij!

Jon Aramis

POZOR! Prihaja čas vedno hladnejših dni, zato skodelica čaja ali kakava prideta prav, da pogrejeta telo. Pravi naslov, da dobite okusen požirek tople pijače je Prešernov trg (poiščite stojnico) in sicer v sredo, 13. decembra 2006 od 15 ure dalje, kjer vam bodo brezdomci skupaj s študentkami socialne pedagogike brezplačno postregli in se z vami zabavali.

Želimo vam lep dan in vas prav lepo pričakujemo!

Tiste, ki ste ostali brez DVDja Zradirani/ King of the road, obveščamo da si lahko ponatis DVDjev spet naročite pri vašem uličnem prodajalcu!

Zavetišče za brezdomne uživalce nedovoljenih drog potrebuje posteljnino! Če se lahko čemu odpoveste, nas kontaktirajte na: areal@email.si ali na telefon 01/4304771 ali prinesite na Vošnjakovo 7b katerikoli dan po 19.30h.

Z naslednjo številko Kraljev ulice bo na voljo tudi S-trip-nik! Več o S-trip-niku si lahko preberete v intervjuju z avtorjem na str. 26-27

Zagotovite si svoj izvod za samo 2 € pri Vašem uličnem prodajalcu.

Kjerkoli se parkiraš, ti rečejo, pejmo stran

Lepo prosim ljudi, ki imajo v starem delu Ljubljane mimohod ali pa lokale in nas brezdomce pogosto preganjajo s svojih predverij, naj se enkrat vprašajo, kako se more revež preživljati. Iz dneva v dan premišljujemo, kam bomo šli zvečer spat. Čeprav smo nekoč nekaj pomenili, smo pač zapadli v to, malo po svoji krivdi, veliko pa zaradi drugih.

Naj se kdaj vprašajo, določeni ljudje, ne vsi, ali nismo tudi mi, brezdomci, ljudje in ali nam srce ne bije prav tako kot njim. Enemu od takih, za katere se mi zdi, da to vedo, Bojanu Tekavcu iz lokala Pri vodnjaku v Stari Ljubljani, se iz srca zahvaljujem. Prosil bi državni zbor in predsednike, ki vladajo Sloveniji, naj se tudi oni kdaj vprašajo, koliko nas je še živečih v Sloveniji.

Najlepše se zahvaljujem centru na Poljanski 14, kjer sem danes, 10. novembra vprašal gospodično Majo, če ima kaj za preoblečt, brez besed mi je ugodila. Ne bi rad izpustil tudi drugih, ki delajo v tem dnevnem centru.

Ko sem bil v Kliničnem centru, sem komaj čakal, da me kdo obiše. Na moje presenečenje so me res obiskali Andro, Tanja in Alenka ter mi prinesli potrebščine, da sem lahko iz Kliničnega centra odšel kot človek. Ko so me odpustili iz KC, sem le stežka nesel vse, kar so mi prinesli iz Kraljev ulice. Ni mi bilo lahko pri srcu, ko sem moral eno vrečko zaradi tega pustiti na klopici. Upal sem, da bo prišel mimo kdo, ki to potrebuje, in vzel.

Še bolj od prinešenih stvari pa mi je bilo pri tem obisku lepo to, da ste mi pokazali, da vam ni vseeno zame.

Hvala vam tudi za današnji obisk pri meni,

✂ Grega – Babica

Dnevnik zdravljenja (7.del)

Petek, 23. 6.

Vstal sem za trenutek že ob dveh, ker sem ob knjigi oblečen zaspal. Nato sem se zbudil ob šestih, vendar sem še nekaj časa poležaval, razmišljal o mojih sanjah in vstal nekaj minut do pol sedme ure. Med umivanjem sem razmišljal o mojem namenskem izhodu, ki sem ga imel danes. Počasi sem se odpravil na avtobus. V Ljubljano sem dospel nekaj minut čez deset, na bankomatu dvignil nekaj denarja in šel na informacije na ZPIZ. Povedano mi je bilo, da lahko na podlagi Zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju uveljavim pravico do družinske pokojnine po materi (zakon je začetek veljati 1. 1. 2000), ker se bom šolal. Vesel sem bil, da je tako, saj naj bi dobival približno enkrat več denarja kot od socialne pomoči. Ob enajstih sem bil dogovorjen s poklicno svetovalko na Zavodu za zaposlovanje, kar je bil moj glavni namen izhoda. Odgovarjal sem na vprašanja na računalnik, odločil sem se za vrsto šole, vendar samo okvirno in po mojih trenutnih zmožnostih, ker nočem delati prevelikih in napačnih korakov, sicer imam časa nekje do polovice avgusta, ko bodo (če bodo) ta program iz Ministrstva za šolstvo potrdili. Oglasil sem se tudi pri socialni delavki, ki je ravno odhajala in bi me sprejela, če bi imela čas. Hotel sem namreč slišati njeno mnenje o izbiri šole in ji povedati, kaj sem uredil na ZPIZ-u. V bolnico sem se vrnil ob 15.40, se javil sestri, se preoblekel in odšel v park, kjer smo imeli piknik in se je že veselo peklo. Nekaj časa sem gledal balinanje, nato pa smo se odpravili bližje hrani. Najprej sem bil brezvoljen in nekako umirjen, potem pa sem postal nervozen in postalo mi je dolgčas. Nekaj časa sem se brzdal. Se umaknil stran na bližnjo klopco, kjer je zgledalo kot da se sončim, ker si nisem želel, da bi kdo pomislil, da

sem užaljen. Vzrok, da mi je prekipelo, je bila glasba, ki jo je vrtela S. Prosil sem jo, morda ne v najlepšem tonu, naj premakne na radijsko postajo in mi je odvrnila, da se nad glasbo pritožujem le jaz in da ne bo tega storila. Od nekje je prišla žoga in odločili smo se za igranje nogometa, tako da je moja nervoza počasi izginila. Kljub temu, da smo izgubili z veliko razliko (14:0), sem se nasmejal, sam sebi in drugim. Teren je bil neraven in žoga prelahka, zato je šla dostikrat po svoje. Umiril sem se, moje počutje je bilo veliko boljše. Dan je tako hitro minil in kljub moji popoldanski nervozi uspešno. Pred spanjem smo igrali namizni tenis in bral sem knjigo.

Ponedeljek, 2. 7.

Zvonenja ure, ki sem jo imel nastavljeno na 6.00, nisem slišal, zbudil sem se dvajset minut kasneje. Hitro sem do konca pripravil potovalko, se umil, nekaj malega pojedel in se odpravil do očeta, s katerim sem bil dogovorjen ob 7.00. Med vožnjo sem razmišljal, kako lažje je ostati trezen poleti, ko sonce že veselo greje ptiče, ki se oglašajo z vseh koncev, kar me spominja na morje in s tem na mojo zgodnjo mladost in ko ni moralnega mačka. Na terapevtski uri najprej nisem vedel, kaj je narobe, zakaj je N. začela jokati. Nadaljevala je s petjem in mislim, da je preveč zlahka jemala zdravljenje, ga premalo resno vzela. Mislila je, da je ozdravljena do neke mere, da ne bo več pila, ni pa prenesla teorije v prakso. Dobro je, da se je odločila za ponovno zdravljenje, da se bolje pripravi za nadaljevanje, da se vse skupaj resneje vzame in uredi odnose ter zaupanje v družini. Terapevtska ura se je zato podaljšala, tako da delavne terapije ni bilo. Sestri N. sem se zahvalil za podarjeno kolo, ki bi ga bilo škoda zavreči. Meni bo prišlo zelo prav (najprej bom kupil ključavnico, da mi ga ponovno ne ukradejo). Kolo je odpeljal oče. Popoldne in zvečer se ni dogajalo nič posebnega.

» A.M.

Lukijada

Zima že trka na vrata in glavna skrb slehernega brezdomca je ne zmrzniti. Najprej klasifikacija, kdo je brezdomec? Oblast ima svoja merila, po katerih naj bi jih bilo v Ljubljani okoli sto. Sam pa iz izkušenj oziroma opažanj vem, da jih je veliko več. Zakaj? No, pa razčlenimo:

za oblastnike moraš biti čisto brez vsega in po možnosti na smrt bolan z deset ali več letno delovno dobo na klopci, da si priznan za brezdomca. Zame pa je brezdomec vsak, ki je brez doma. Ljudje, ki so brez premoženja, taki, ki so za delo nesposobni oziroma ne dobijo dela ali pa so njihovi prihodki prenizki, da bi ob najemnini lahko še kaj pojedli.

Po evropski klasifikaciji brezdomce delijo v kategorije: brez strehe, brez stanovanja, tiste, ki živijo v negotovih ali neprimernih razmerah. Gre za skupine ljudi, ki živijo na prostem, v zavetiščih čez noč, stanovanjskih skupinah, zatočiščih za ženske ali azilih za priseljence, lahko pa so pred izpustom iz institucij, zaporov, priporov, bolnišnic. Negotovost pa lahko izhaja iz grožnje denacionalizacije, deložacije, neupoštevanja najemnih pogodb kakor tudi neprimernosti prostorov in njihovih lastnikov. Ljudje, ki so ostali brez stanovanjskih pravic, pa pristanejo v neprimernih nestandardnih bivalnih okoliščinah (npr: avto, baraka, koliba, vagon, bivač, prikolica). Vir: Evropska tipologija brezdomstva in stanovanjske izključenosti, ETHOS 2006, FEANTSA, www.feantsa.org.

Kakorkoli gledano bo pozimi v Ljubljani premalo postelj, ki bodo nad lediščem in dosegljive. Tisto malo opcij je prezasedenih ne glede na pogoje, ki jih nudijo. Zavetišče na Poljanski ima 18 ležišč po 6 na kontejner in so zastonj, ima pa še 28 plačljivih v hiši in so trajna. Zavetišče na Vošnjakovi tiste, ki spijo malo tu malo tam, stane 1.000 SIT na noč, če pa želiš eno od 15-ih ležišč najeti za mesec, plačaš 12.000 SIT. Potem so tu napol brezdomci, ki najdejo kakšno luknjo z znosno temperaturo in lastniku plačujejo po par tisoč na teden in jih je nekaj deset.

Ostanejo tisti, ki lahko upajo, da so dovolj opremljeni za mrzle noči pod milim nebom, teh pa je vsaj dvakrat toliko kot vseh do sedaj naštetih možnih namestitev skupaj.

Ne ponovimo napake, ki smo jo naredili pri Romih. Izločati manjšine je lahko, a ko jih izločiš veliko, postanejo večina.

opaža: ✕ Luka

piše: ✕ Gruden Tomislav - GTS

pripombe in pohvale:

lukijada.gts@email.si ali 040/554-825

pismo bralke

Torek je, tretji po vrsti, ko prihajam od bioenergetika. Raka imam. Danes mi je rekel, če vem, da dobro izgledam in da mi kdo to pove.

Redkokdaj in redkokdo.

Na čevljarsekm mostu kupim Kralje ulice, dam še nekaj zraven. »Hvala in rad prodam takim kot ste vi; fejš izgledate.«

Hvala vam, Kralji ulice.

✕ bralka

Se prepoznaš?

KRALJ:

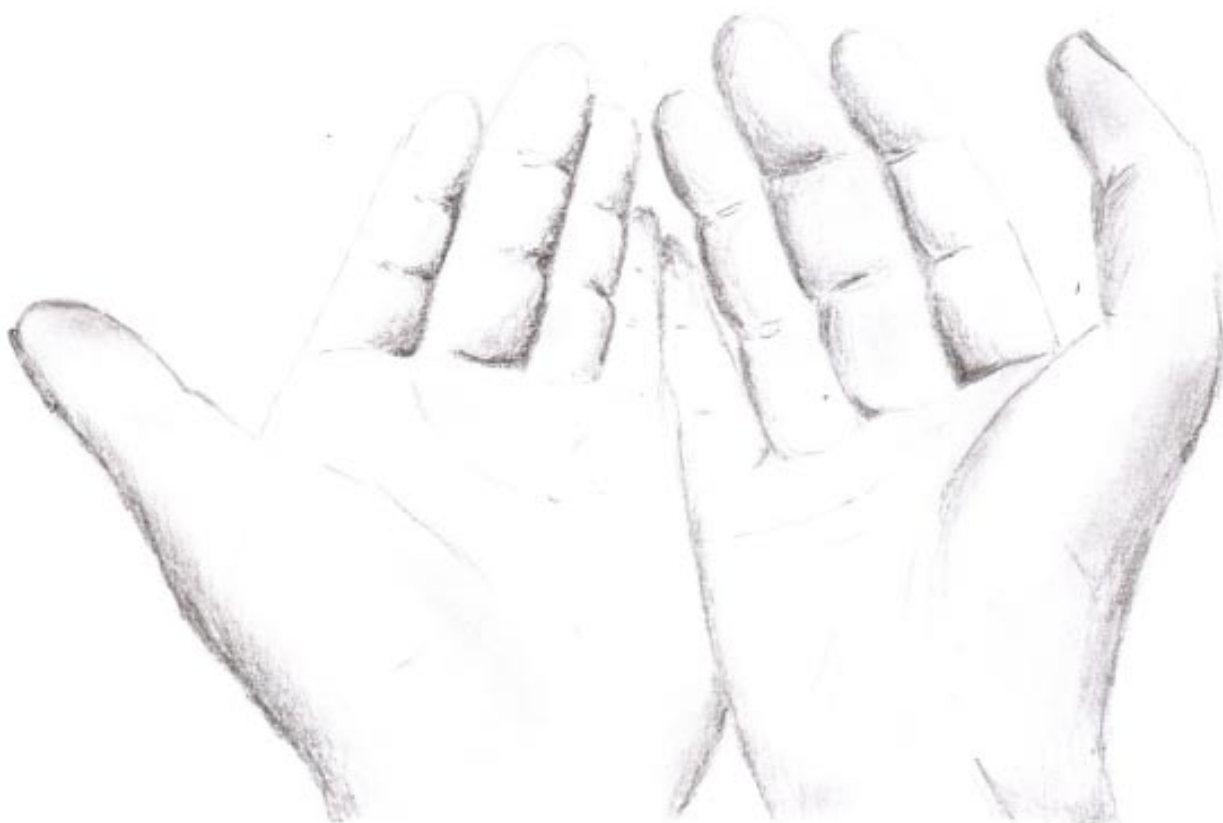
RES SEM DEBIL!

UMIRAM, KO TE NI,
KO SI, TRPIM ZA PARALIZO!
SESUT BOM, KO BOŠ ŠLA!
OSTALA MI BO TIŠINA, SANJE...
UPANJE, MOJ ZADNJI BISER,
BO UDRIHALO IZ ZEMLJE DO
NEBA
KOT MOJA STRAST IN SRCE!
NE, NISEM DEBIL, BUMERANG
SEM!
GREM, OD KODER PRIDEM
IN SE SPRAŠUJEM...
SI PRIPRAVLJENA LETETI Z
MANO?

KRALJICA:

JEMANJE JEMLJEM...
VESELA SEM.
VESELA SEM, KER TE IMAM.
IMAM MOČ, DA TE IMAM IN
TE LAHKO
POSRKAM TUDI
PRAVOKOTNO,
PA ČEPRAV LE MALO ZA
HEC.
POGLEDAŠ ME IN ME NE
VIDIŠ.
NE VEŠ KATERI SERVIS BI
POKLICAL.
ZDRAVI SO MOJI ZOBJE IN
ZDRAVO SRCE...
...ČEPRAV LJUBIM NE VEČ...

✧ Tanja in Janko

ilustracija * Neža Markič

Izbrane brezplačne prireditve v Ljubljani

Kaj: Predstavitel pravične trgovine 3MUHE

Kje: Dnevni center aktivnosti za starejše, Povšetova 20

Kdaj: 27. 11., 12.00 h

Kaj: Okrogla miza Goli oder (tema: »Kakšna je vloga improvizacije v sodobni umetniški produkciji?«)

Kje: Kud France Prešeren, Karunova 14

Kdaj: 29. 11., 17.00 h

Kaj: Literarni večer: Španija in nastop kantavtorice Silvie Penida

Kje: Kinodvor, Kolodvorska 13

Kdaj: 30. 11., 20.15 h

Kaj: Predavanje na temo varnosti

Kje: Dnevni center aktivnosti za starejše, Povšetova 20

Kdaj: 7. 12., 11.00 h

Kaj: Mednarodni festival študentske filmske in video produkcije

Kje: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2

Kdaj: 12. 12., 12.00 h

Kaj: Predstavitel Passolinijevega romana *Amado mio* in projekcija filma *Svet ljubezni*

Kje: Klub Monokel, Metelkova mesto

Kdaj: 14. 12., 19.00 h

Kaj: Potopisni večer (Indija)

Kje: KMS, Tržaška 2, v njihovem Cyber kafeju

Kdaj: 29. 11., 19.00 h

Kaj: Brezplačna vadba za nosečnice (zraven prinesite telovadne copate, armafleks, vodo in dobro voljo)

Kje: ZD Fužine

Kdaj: ob ponedeljkih, 19.00 h

Kaj: Dogodek TOPEL POŽIREK - brezplačen čaj in kakav v družbi brezdomcev in socialnih pedagoginj.

Kje: Na Prešernovem trgu - stojnica

Kdaj: 13. decembra od 15. ure dalje

Prireditelji, vabljeni k objavljanju svojih brezplačnih prireditev v Ljubljani in okolici! kraljiulice@gmail.com

Prvo postopanje na liffu

Filmski festival Liffe, sedemnajsti po vrsti, prinaša kar nekaj zgodb iz obrobja. Avstrijsko švicarski film *Postopanje* prikazuje, kaj se dogaja Kallmanu, alkoholiku in poetu, ki tava po ulicah Dunaja in prodaja svoje pesmi. Zraven kriči in preklinja mimoidoče, ker se mu vsi izogibajo v velikem loku, kaj šele, da bi od njega kupili pesem. Ves čas lahko gledalci spremljamo njegov notranji monolog, monolog pijanega človeka, če že ne človeka na robu norosti. Lahko pa se sprašujemo, kdo je bolj nor ali razčlovečen; dodobra nasekani Kallman ali hladni, ignorantski mimoidoči, ki hitijo mimo njega ne, da bi ga pogledali. Lahko skoraj čutimo skupaj s Kallmanom, ko zavpije: »Pa kaj se tukaj dogaja?! Kaj je z vami ljudje?!« Po obisku svojega stalnega lokala z dvema steklenicama žganega odide na železniško postajo in zaspi.

Sebastian je mlad delomrznež iz bogate družine. Skupaj z njegovim sostanovalcem Alexom imata nenavaden hobi. Z različnimi ženskami se dogovarjata za zmenke na slepo, v lokalu pa jim potem naskrivaj fotografirata mednožje. Fotografije pomenijo le še enega izmed virov zabave, vsaj za zdolgočasnega Sebastiana. Prijatelja naletita na spečega Kallmana, ga stlačita v prtljažnik svojega avtomobila in odpeljeta čez mejo na Češko. Naslednje jutro se Kallman tako ves pomečkan zbudi na majhni postaji češke vasice. Po prvem šoku ugotovi, da so ljudje tukaj veliko bolj prijazni, ga opazijo, pozdravljajo in celo sami od sebe dajo kakšen drobiž.

Sebastianova zadnja osvojitev Pia, v katero se je pravzaprav tudi sam zaljubil, medtem izve kaj sta naredila Sebastian in Alex. Pobesni in se odloči poiskati ter rešiti Kallmana. Neslana, zlobna potegavščina dveh fantov na koncu v veliki meri vpliva na življenje vseh.

✧ Luna J.Š.

Kdo v meni
skrivnost bi zagorel,
da plameni bi plesali,
bi ključ vzel
in nedolžno bi zapel.

Rad bi pel
to pesem iz srca,
tako zapel
svetloba vsa,
tako izpel,
da v meni
čutil bi boga.

✧ Jon Aramis

Dnevnik lopova (7. del)

kraj: Povšetova 5, soba 68

čas: torek, 6.12.1994

Ura je 10.22. Vstali smo ob šestih, se stuširali in veliko pogovarjali. Od včeraj smo se zelo zblížali. Mogoče zato, ker ima Marjetica ravno sodišče in bo verjetno obsojen. Včeraj je bil očitno tudi naporen dan, saj so jih slabih deset, enega po enega, pripeljali na streznitev. Ob takih primerih se po rešetkah spleza na vrh okna, kjer se lahko gleda ven. Potem iz vseh strani sledijo komentarji na račun policije in spodbujanje upornih arentirancev, ki so v večini primerov pod vplivom alkohola in drugih substanc.

Marjetica pride ob dveh ves nasmejan. Kazen: 7 let in 3 mesece!!!, uf, uf... Model se pa smeji. Ne gre mi v glavo. Obrazložitev je bila, da mora biti njegova kazen v poduk morebitnim nasilnežem, saj nasilje neizmerno narašča. Tu mač. Ampak Marjetica je hladen. Mogoče zaradi pritožbe, ki bo sledila z njegove strani ali pa je to uvod v zmešnjavo v njegovi glavi. Že prej ni deloval normalno.

Jes! Končno! Olajšanje! Ura je 15.05 in prejel sem dve pismi. Eno je od Tinasje in ga zaprtega opazujem poleg sebe. Na njem je narisana roža in njen podpis, kakršnega mi je dvakrat pustila na vratih. Najprej sem prebral to pismo. Pred eno uro sem na radiju poslušal pesem: »U tvojim mislima, u tvojim mislima, da imam jedan dan, bar jedan dan« in pomislil, da imam kakšen dan v Tinasjinih mislih.

Pismo mi je dalo misliti. V glavi mi je naredilo pravo zmešnjavo. Ves čas do sedaj sem temeljito premišljeval in se končno umiril. Potrebno je bilo pospraviti v mislih in jih urediti. Pismo je bilo srečno spoznanje grenke resničnosti. Srečno zaradi dolgo pričakovane razjasnitve najinega odnosa. TINASJI JE DO MENE! Bil sem še kako v njenih mislih, kar mi bo polepšalo prihodnost tu in zunaj. Zelo sem srečen. Pismo sem še kar nekajkrat preletel. Kakšni tepci smo ljudje, ki skrivamo čustva. Gre za Tinasjin obisk. Oba sva skrivala čustva in čakala na potezo drugega. Druga grenkoba pa je Tinasjin odhod v komuno, ki ga je zamolčala v bojazni pred tem, da bi stisnil rep med noge. Vendar pa me ta novica ni presenetila, saj me je Nataša na to opozorila, jaz pa sem kot tudi Tinasja upal, da se to ne zgodi. Realnost je kruta, ampak tudi poučna. Sprijaznil sem se in skušam čimbolj pozitivno

regulirati svoja nadaljna dejanja. Skratka odločil sem se biti zvest Tinasji, pa čeprav bova mogoče prišla skupaj šele čez tri leta. Poskušal ji bom pomagati po vseh možnih poteh in ji omogočiti čimprejšnjo zapustitev komune. Čaka me tudi vojska, tako da nekaj časa niti ne bom trpel zaradi njenega odhoda v komuno. Ko pridem ven, jo bom obiskal takoj, ko bo mogoče. Pisal pa ji bom že sedaj. Še enkrat pa bi rad napisal KAKO JO LJUBIM, čeprav to v tem trenutku zveni nerealno. Tudi sam prej nisem verjel v take reči. Tinasja ne gre iz mojih misli, greje me, srce divja, nabit sem s pozitivno energijo. Omenil pa bi še zelo opazno zadržanost v njenem pismu. Mogoče sem se preveč pretvarjal. Sicer pa nič čudnega, saj si na horsu čisto hladen do okolice. Nič nenavadnega, da je skeptična do mojih čustev. Ugaja pa mi, da me je vzljubila, čeprav me je spoznala in poznala kot spreminjajočega se človeka. Srčno upam, da moja trenutna čustva in vdanost Tinasji niso minljiva. Računam z določeno ohladitvijo, saj sem v tem trenutku čisto zaljubljen in zmešan. Pripravljen sem plačati visoko ceno v zameno za srečno življenje s Tinasjo. Upam, da ne pretiravam.

Sama upanja pa tudi sam bom plačal zanje in za spoznanje. Plačujem in spoznavam že sedaj in spet upam (delam), da bodo dogodki, ki sledijo, potekali v čimbolj pozitivni smeri. Končno postajam odkrit in s tem mi je omogočeno odkrivanje. Odkrivanje lepših strani življenja.

Izolacija mi z določenega vidika odgovarja, saj ni zunanjih negativnih vplivov in skušnjav. Vendar bom slej ko prej zunaj in dovolj močan za soočenje z vsakodnevnimi problemi.

Ura 20.50, končal sem za danes in tudi luč bo kmalu ugasnila. Pa lahko noč! Moja bo res lažja. Nadaljevanje sledi.

¤ G.T.S.

Svobodna drugačnost povzroča mimohod življenja.
Prazen tek in prosto razgledovanje.
Poskusi sintez so brezplodna upanja,
potrata namenov prizadevanj.
Vendar konec še ne pride tako kmalu.
Dolga, vroča bo pot krvavordečih vrtnic.

¤ Pitambar

Delo s cestnimi otroki v Gomi (4.del)

1.-2.10.2005, Goma, Nyiragongo

Kongoško mesto Goma meji z Rwando in Ugando. Razpira se na nadmorski višini okrog 1500 metrov v dolini severnega dela jezera Kivu. Nahaja se na obrobju pragozda, številnih aktivnih vulkanov ter ekvatorialnem gozdu, kjer prebiva izumrtju grozečih nekaj sto gorskih goril (okrog 600). Pretekli vikend smo se s prostovoljci, ki delajo na misijonu v Ngangiju, povzpeli na vulkan Nyiragongo na višino 3430 metrov. Polurna vožnja s terenskim vozilom proti "nevarnemu velikanu". Pred vstopom v vulkanski narodni park, "Parc National de Virunga Sud", poteka skoraj enourno pogajanje za ceno nosačev našega tovora za dvodnevni pohod na vulkan. Poleg vstopnine 50\$ za v park in plačilo vodiča po nacionalnem parku še kakšnih 8\$ na osebo za nosače naših nahrbtnikov z ogljem, hrano, oblačili, vodo. Vzpon skozi ekvatorialni gozd, ki je s pričetkom deževne dobe v septembru že dodobra ozelenel. Opaziti je (večno) suho cvetje, prilagojeno na sušno obdobje in po svoji zgradbi predano usodi neumrljivosti. Proti vrhu vzpona vedno manj zelenja, saj prečkamo "reko" zadnjega izbruha vulkana, ki se je zgodil pred tremi leti. Prispemo ob mraku, sledi vzpon h kraterju, posluš bučanja lavinega jezera ob sive čeri. Kakšno uro kljub mrazu in pričetem ledenem dežju vztrajno čakamo na zbistritev megle nad zarečim jezerom

z željo, da bi videli celotno "pekleno morje". Žal neuspešno. K sreči zmaga razum. Pričnemo teči izpred ustja kraterja. Ledena nevihta se je okrepila ter vsi mokri in premraženi pritečemo v plehnati bivak, ostanek večletnih vojaških nemirov, kjer so k sreči nosači z ognjem že ogreli ozračje v počivališču. Po vroči juhi, prigrizku in petju z domačini ob ognju, ki jim je kapljica konjaka razvezala jezike, kot sardinice zaspimo ob prijetni žerjavici. Ob zori ponovni vzpon h kraterju, a žal nam tudi tokrat ni usojeno videti lavinega jezera. Spust v dolino, srečanje malih drobnih opic, zadnji pogled na ekvatorialno bujno rastje. Prijetno utrujeni se z reševanjem našega terenskega vozila, ki se je pred vhodom v park prostovoljki, ki nas je prišla iskat, zarilo v zemljati rob poti, vračamo proti centru v predmestje Gome, v Ngangi.

27.10.2005, Goma; O »začaranih otrocih I (fr. »les enfants ensorcelés«)

Na dvorišču v Ngangiju pred domovi za sirote in ulične otroke, ki se iz različnih razlogov ne morejo vrniti v svojo matično družino, fant z zvonom naznanja konec pouka (15.40) in pričetek prostega časa, ki je večinoma zapolnjen z igro in športom. Vsepovsod zvoki otrok, kričečih od energije in mladosti, potrebe po gibanju, igri, skupini, skupnosti, domu. Masa deset in več stotin otrok se vali iz učilnic proti igriščem pod bananinimi nasadi. Ob pogledu na akrobacije, ki jih izvajajo na površini lavinih kamnov,

omehščanih z lesnimi opilki, ki jih v mizarski delavnici ne manjka, človeku »zastaja dah«. Prihaja Vilko v svojo salezijansko skupnost, kjer sem začasno tudi jaz naseljena. Čez nekaj tednov se preselim v hišo za prostovoljce v mesto ob mogočno jezero Kivu. Na isti parceli bomo naselili štiri stanovanjske skupine 32 deklet v lesene barvne hiške z namenom postopnega osamosvajanja in reintegriranja v kongoško družbo. Še vedno deževno obdobje. Pravzaprav smo šele dodobra vanj vstopili. Jutro

in večer se v tem obdobju pričneta 20 min prej (5.40. in 17.40.). Sveže jutro, sončno dopoldne, okrog poldneva se prične oblačiti, pritisk pada in popoldan se pogosto »vlije kot iz škafa«. Danes mi sodelavka, kongoška uršulinka, po izvoru iz Rutchura, med obiskovanjem družin naših oskrbovancev v njihovih kolibah pove, da po zadnji erupciji vulkana nad mesto Gomo (leta 2002) opaza spremembe v ekvatorialnem podnebju in v okrnjeni rasti dreves. Večer zopet svež, prijeten spanec v ohlajeni noči izpod mreže proti komarjem. Le mogočni žareči krater vulkana Nyiragongo ostaja buden, opominja na svojo neprekosljivo moč narave, ki jo je v tej dolini severnega jezera Kivu (Nord Kivu) že večkrat neizprosno izrazil.

V teje afriški jezerski nabrezini izpod centralnega ekvatorja nad vsakdanjikom domačinov ne preti le nevarnost moči narave ampak tudi moč kulture, tradicije. Moč verovanja v nadnaravne silnice, ki občasno začarajo kakšnega posameznika, je neprekosljiva. Pogosto je ta »mlozi« (swa. »začarani«) otrok, ki naj bi svojo družino popeljal v nesrečo. Starši se v primeru »začaranega otroka« (npr. otrok z mentalnih ali fizičnim hendikepom, z nenavadnim obnašanjem...) posvetujejo z izganjalci hudobnih duhov iz posameznikov. To so lahko vrači animističnega verovanja, duhovni voditelji raznih sekt, ki jih je v Gomi »kot gob po dežju«, duhovniki krščanske veroizpovedi, itd. Kako se rešiti nesreče (lakota, izguba službe, ločitev staršev, beg zakonca...), ki je doletela ravno njihovo družino? Ti duhovni voditelji jim pogosto svetujejo izgon kakšnega člana iz svoje družine, kateri naj bi bil krivec vse nesreče in zakletosti, ki jih je doletela. Značilnosti teh članov opazimo v nenavadnem zunanjem izgledu (fizično ali umsko nerazumljivi, moteni; npr. albin, epileptiki) ali v nerazložljivemu obnašanju ali pa brez kakšnih (za evropske oči) posebnih izstopanj od »normalnega« kongočana. Ti izgnani »začarani« otroci pristanejo na življenje na ulici, prepuščeni lastni iznajdljivosti, gostoljubnosti ulične »bande« in miloščini mimoidočih. Iz vloge družinskega člana se s svojo etiketo »mlozi-ja« v namenu

fizičnega in socialnega preživetja »prelevijo« v vlogo »maibobo-ta«, »shege-ja« »mike-a« ali »bili-ja« in postanejo član subkulturne skupine uličnih otrok znotraj enega »sektorja« (fr. »secteur«).

»Sektor« je mesto, kraj, kjer prebiva določena skupina uličnih otrok; npr. betonska terasa v bližini vhodov v poslovne stavbe, trgovine, hotele, nočne bare v mestu, zapuščeni avtomobili, ponoči prazne trafike za prodajo telefonskih kartic ali drugih materialij, pokrite terase dnevnih barov, zračni mehurček v strjeni lavini reki, ki danes izgleda kot primerno prikrita jama, itd. Imena »sektorjev« so pogosto povzeta po imenih barov, trgovin, hotelov, krožišč, itd., kjer otroci prebivajo in si služijo »vsakdanji kruh« (npr. Cap Sud I, Cap Sud II, Ngandabora, Mode, Jesu ni Jibu, Au ville, Orix, Deux Lampe, Mousqet, Birere, Bralima). Pogosto se zraven sektorja mlajših otrok nahaja nočni čuvaj kakšne stavbe, ki obenem varuje tudi ulične otroke.

...se nadaljuje....

α besedilo in fotografije
Alenka Zelenc

Pogovor z Nikom Knezom, avtorjem S-strip-nika, ki izide v decembru 2006

Kako se je vse skupaj začelo?

Jaz bi moral bit abortus, zato sem tudi naredil tisti strip o abortusu.

Kako pa to veš?

To mi je pa povedala mama, ker je bil tedaj, tistega leta zakon, da se nezakonski otroci ne smejo roditi.

Ma ja, katerega leta je to bilo, če ni skrivnost?

Leta 67, ko sem se rodil.

Zakon praviš, da je bil, da ne sme bit nezakonskih otrok?

Ja. In potem se je ona zlagala, kdo je moj oče, moj oče pa je v resnici umrl, al pa sploh ni vedela, kdo je, mislim, to kdo je, je že vedela in mi je zmeraj govorila, da mi bo nekaj povedala, pa mi je prej umrla. Se je pa cel čas samo smejala, ko sem bil na obisku pri njej, pa kadila je, ker drugače ni kadila, je pa kadila tedaj, ko sem jaz prišel in malo me spominja na tole (pokaže na sliko debele ženske s cigaro v ustih, ki jo ima nalepljeno na steni). Me je gledala in se mi smejala, ko sem jo prišel obiskat. Bratov pa sploh ni jebala, dva brata, ona dva sta pa same kriminalne stvari govorila.

Kaj si pa ti govoril?

Nič, jaz sem bil pa tiho. Men je bilo kul, jaz sem užival v trenutku.

A potem je imela tebe najrajši?

Ja.

Kdaj si jo šel pa prvič obiskat? Se tega spomniš?

Prvič sem jo šel obiskat, ko me je v to prepričala neka punca. Jaz je najprej niti nisem hotel it obiskat, ker sem bil tako glupo vzgojen od te stare čarovnice (rejnice, op. ur.), to je ta, ... vzgoja po krščansko. Govorila mi je, da je moja mama kurba, pa da ni nič vredna, pa da mi nič ne more pomagat in potem sem si mislil, da tako je, ne, a razumeš, in je nisem šel nikoli obiskat, dokler ni prišla bližje Ljutomeru, ne, in potem me je neka punca prepričala pa sva jo šla obiskat. A veš kaj mi je pa mama rekla?

Ne.

Najprej puška pa potem punca.

Najprej puška? A to pomeni, najprej k vojakom, potem pa šele punce ganjat?

Ja.

A to ti je rekla?

Ja, tega se spomnim.

Pa si šel k vojakom?

Ja.

Kako si prišel v Ljubljano?

V Ljubljano sem začel pa zato hoditi, ker sem bil v zavodu v Logatcu in sem hodil čez Ljubljano in mi je postala Ljubljana všeč. ... Žal mi je edino to, da nisem celo mladost nosil irokeze.

Si jo kdaj nosil?

Ja.

Kdaj?

V zavodu, v Logatcu.

Kako to? Si imel kakšne take idole?

Ne. Za pank sem bil, ker so bili vsi

neki rokerji pa neki metalci. Veš kako so se tedaj oblačili? Tedaj so bili taki, sveže oprane lase so imeli, ful spuščene, pa džins se je nosil, pa bele nogavice z barvnimi črtami.

Samo, ko si bil pa mali, ti je bil pa všeč rok, če se ne motim?

Saj rok mi je še zdaj všeč, oni mi niso bili všeč, razumeš?

Tisti folk?

Ja. In zato sem jaz moral biti nekaj posebnega, da sem izstopal, ampak ne zanalašč, mislim, tudi malo zanalašč, ker sem se začel hecat, a veš.

Pa si bil edini panks v svoji okolici?

Ne, še veš kdo je bil panke?

Kdo? A ga poznam?

Ne vem, če lahko povem, ... Ja, ta panke je zdaj direktor socialnega v Mostah, Majc.

A on je bil panks?

Ja, he, he.

Kaj je imel tak stil, ali kaj? Frizuro?

On se je tako v ibercug oblekel pa bedže je imel gor. On me je ščitil in peljal me je na prvi koncert Pan-krtov na Kodeljevo.

Kdaj si ga pa spoznal?

V zavodu v Logatcu. V eni skupini je bil zaposlen.

Ne v tvoji skupini?

Ne, eni spodaj.

Kakšna je bila pa tvoja prva punca, če nisem preveč radovedna?

Prva punca, počakaj, da se spomnim ... Da sem hodil prav z njo?

Kakorkoli!

Hm, a veš, da jih je toliko bilo ...

Zakaj si zapustil svoje rodno Prekmurje?

Štos je v tem, da se jaz sploh ne počutim Prekmurca, zato ker me tam niso marali, veš, in tudi službe nisem dobil ... dobre.

Si jo iskal?

Sem iskal tudi službo, niti socialne podpore nisem dobil. Hodil sem samo od gostilne do gostilne.

Kaj si delal po gostilnah?

Pil sem.

Kaj pa?

Alkohol.

A res?

Pijanec sem bil.

Pijanec si bil?

Ja, enih 13, 15 let sem bil sigurno pijanec.

Kaj si še kaj delal v življenju ... s čim si se preživljal?

Mmm...

Si imel kakšne zanimive službe?

Ja, najbolj zanimiva je bilo preprodajanje marihuane.

Aha. To si delal kar nekaj časa, a?

Ja. Od tega sem živel, ne.

Tudi v Ljubljani?

Že prej, v Murski Soboti.

Že prej?

Ta služba je bila najbolj zanimiva.

Enkrat mi je en prijatelj iz Zagreba rekel, ti drugega ne znaš, drugega ti ne boš vedel delat kot dilat. Ampak on ni vedel, da še jaz vem risat, pa da lahko tudi kaj napišem.

Bolj na veliko si začel risat v zadnjem obdobju?

Zato ker imam mir, a ne vidiš, da imam pisarno tukaj, prvič v življenju.

Nekaj časa si preživel tudi v gardi, na bojnem polju. Kako je to izgledalo?

V gardo sem šel z enim in edinim razlogom, ker mi je neki kreten v mojem domačem kraju dovolj dobro nakazal, da sem nezaželen v mestu in sem se odločil za zadnjo potezo v svojem življenju, da se grem borit, ker so mi bile vseč uniforme in orožje. Nisem šel ubijati, ampak sem bil pripravljen umreti kot zadnje dejanje v mojem kratkem življenju.

Ojoj.

To mi je bil edini namen zato, ker nimam veze s Hrvati, predvsem, ker se ne ukvarjam z njihovo politiko, tedaj je bil Tuđman, mi je dal 200 mark na mesec, toliko je bilo plače.

Drugače smo pa imeli vse zastonj, cigarete, pijačo, vse, ful sem pil ...

Koliko časa si bil notri?

Osem mesecev in pol.

Pa si bil kdaj v nevarnosti?

Ja, velikokrat. So streljali s snajperom za mano ...

Kje si se pa boril?

V Sunju pa v Sisku. Tam sem imel tudi punce. Pa stanovanje sem imel v Sisku, pa ... fajn je bilo, ljudi Slovenac so mi govorili.

Kako je bilo pa na ulici živeti? Tvoji stripi se dosti z ulico povezujejo.

A ja! Ja pač, na ulici sem bil, ne ...

Koliko časa, kako?

To je zabavno več, ker si svoboden, ne, na vsakem koraku si svoboden, ne, v vsaki drugi ulici si drug človek, ker te ne poznajo ljudje, ne ...

To velja za Ljubljano, kot si jo ti doživel?

Ja. V tej ulici lahko žicaš, se ponižuješ, se mečeš na tla na kolena, lahko prosiš za 500 SIT ali pa za 50 SIT, potem vstaneš, si hlače očistiš, pa greš v drugo ulico na kavo, pa si gospod, ne.

Recimo v kakšnem manjšem kraju si tega ne bi privoščil?

Ne. Čeprav v Murski Soboti so mi kar denar dajali, ker so vedeli, da za pijačo zbiram kurčevu. Saj predvsem zaradi tega sem bil pijanec, ne, ker ti vsak raje pijačo plača kot da bi ti dal kaj denarja. Večinoma so pijanci, pa še malo so, ne bi jih rad žalil, ampak so njihovi goveji golaži čisto zanič.

Morava o knjigi kaj povedati!

Aja?

Ja, morava predstaviti S-trip-nik, ki izide z naslednjo številko Kraljev ulice! Povej mi, kdaj si začel ...

Kaj?

Kdaj si začel risat!

Risat sem začel že v maminem trebuhu, ha ha ha.

Mhm...

Ne vem, rodiš se s tem, a več. Ampak spomnim se pa, da sem na svetu narisal največ portretov predsednika Tita.

Aja?

Sem ga rad risal, a več. Še posebno, ko je bil v uniformi.

Si začel s tem?

S portreti sem začel.

Zakaj te je pa ravno Tito tako potegnil?

Ker je bil naš predsednik, ne!

In si ga imel rad?

Ja. Saj je bilo lepo, a več.

A tako. Zdaj pa lahko poveva kaj o stripu, ne?

No, dajva. Glej, jaz sem si nekaj zapisal, ker mi je bil dolgčas.

Uau. To bo revija S-trip-nik, ne?

Vsebuje risbe in tekste bolj iz sveta revnih in bolnih, takšnih in drugačnih. Pa tudi za normalne. So pa sporočila dinamična, tako da se bo marsikateri posameznik spoznal v njih, v taki ali drugačni obliki. Vse pa temelji na humorju v neki moji lastni domišljiji.

Ko bo nekdo dobil v roke S-trip-nik, kaj bi temu človeku rad sporočil?

Lahko mu povem, da če bom zdrav, pa pri volji, da bo tega še več, če bo le ljudem všeč.

Kaj bi si želel, da se ljudje ob branju S-trip-nika zabavajo ...

Ja, zabavajo.

Kje pa naj bi se S-trip-nik bral?

Ej, lahko ga berejo stoje na glavi, lahko so na sekretu, lahko so pri kosilu, kjerkoli ga lahko berejo in gledajo risbe z drugačnim pogledom.

Hvala!

**Z Nikom sem se pogovarjala
Špela Razpotnik**

STREET
KRALJEVI ULICE

S-TRIP-NIK

**Z NASLEDNJO
ŠTEVILKO KRALJEV
ULICE ZA 2 € PRI VAŠEM
ULIČNEM PRODAJALCU.**

Pasaž Delux

Pasaž Delux – dogodek, predstava, druženje - se je zgodil 15. septembra 2006 v Železniški postaji Ljubljana in na njenih peronih, ob času prvega mraka, a žal v nekoliko slabšem vremenu. Šlo je zares za dogodek, za mešanico gledališča, folklornega in sodobnega plesa, pihalnega orkestra in improvizirane glasbe, predvsem pa tudi za zelo poznane, a v zgodnjem večeru kar malo nadrealistične scenografije železniške postaje. Pod režijskim vodstvom Andreje Rauch ter v produkciji zavoda En Knap so se v dogodku združili Godba Slovenskih železnic, Folklorna skupina Tine Rožanc (veterani), Mešani zbor Cantate nobiscum ŽKUD Tine Rožanc, igralca Maja Dekleva in Tomaž Lapajne, pozavnist Sebastiano Tramontana ter režiserka v vlogi gibalke. Predstava tematizira prihajanje in odhajanje, vročico, skrbi in vznemirjenje ob potovanju, anonimnost (in mimobežnost) srečevanj na mnogih križiščih železniške postaje. V enem svojem delu pa predstava govori tudi o razmerju med tistimi, ki odhajajo in tistimi, ki ostajajo, ter tistimi, ki so prostorsko mobilni, vendar časovno osiromašeni, in tistimi, ki so na drug način svobodni, vendar prostorsko imobilizirani. V nadaljevanju sledi besedilo monologa/refleksije igralka, ki jo v predstavi pove sredi stopnic, po katerih se spušča na podzemni prehod pod tiri.

Ireno sem srečala pred kakšnim mesecem in od takrat se občasno dobiva. Ona samo sebe v hecu kliče Irka, ker pravi, da se počuti kot tujka, čeprav je v resnici tukaj rojena in tukaj živi že vse svoje življenje.

Na najinih zmenkih sem opazila, da s sabo nosim ponavadi najmanj dve torbi, včasih še kakšen ekstra pulover, zelo velikokrat pa tudi kakšno plastično vrečko stvari. V eni torbi so računalnik, ogromno kablov, CDji in sprintani papirji. V drugi torbi planer, različni sezname takšnih in drugačnih podatkov, prazne cigaretna škatlice, vžigalniki, delujoči in nedelujoči, čigumiji in papirčki, nogavice, voda, del kostuma, kozmetika, polomljene figurice iz kinder jajčkov, programske knjižice različnih festivalov, ki so se enkrat zgodili, telefon, polnilec za telefon, ključi od mojega stanovanja, ključi od maminega stanovanja, ključi od očetovega stanovanja, zgoraj, spodaj, nabiralnik, ključi od hiške na Kočni, glavni vhod, stranski vhod, garaža, nabiralnik, ključi od skladišča, ključi od fundusa in ključi od vsaj še treh nabiralnikov... Zanima me, če je sploh možno v enem dnevu odkleniti in zakleniti vse te prostore.

Enkrat sem vprašala Ireno, kaj ona nosi s sabo. Kaj ima. Nekaj časa je sama pri sebi mrmrala 'kaj mam, kaj mam, hja, kaj mam...' potem pa rekla: 'Dva psa pa nekej bolh

(no, te so bolj od njiju), Braneta, kadar je trezen, krilo, žabe, tri majce, dobr topu plašč, boršo pa stvari v njej – robčke, denarnico, pisma, konzervo pasje hrane, foške in sončna učala...'. Ob tem reče: 'A niso fajn ta sončna učala? Na, lahko pogledaš, lahko jih daš gor!' Res so bila fajn. Nadaljuje: 'Imam pa tud čevlje. To je zlo važn. A veš, kaj so men čevlji? A ti sploh veš, kaj so men čevlji? Moje prevozno sredstvo. Teb je to mogoče vlak, men pa čevlji. Ampak a veš kaj?! Vlak ni tvoj, čevlji so pa res moji! Aja, pa neke mam še sestro in enga sina.'

Vedno, kadar sva se z Ireno dobili, sem, pa če sem se tega še tako izogibala, imela nek okvirni časovni plan. Dobiva se tam in tam ob tej in tej uri. Po tem grem tja in tja, pred tem pa imam še to in to. Z Ireno bova skupaj približno toliko in toliko časa. To pri njej ni delovalo. Nikoli se nisva dobili takrat, ko sva se zmenili. Sva se pa vedno

nekako dobili. Ker je njen čas potekal po neki drugi logiki, sem ponavadi zamujala na kasnejše obveznosti. Ona je to ponavadi komentirala tako: 'Vi vsi mate ure, noben od vs pa nima časa.'

Kar nekaj časa sem rabila, da sem se privadila na dejstvo, da Irena tukaj živi. Da živi na železniški postaji. Zame je bil to vedno prostor, kamor prideš, ko nekam odhajaš, ali pa ker od nekod prihajaš.

Znance in prijatelje, ki jih srečam na železniški postaji vprašam 'Kam greš?', Ireno vprašam 'Kako si?'. Ona tukaj živi, ona nikamor ne gre. Sem se pa zalotila, da tekom priprav na predstavo Pasaž delux, sama nisem več vedela, kako naj odgovorim, kadar me je kdo od znancev srečal na postaji in me vprašal, kam grem. 'Nikamor ne grem', sem rekla, 'delam na predstavi.' Sama pri sebi pa sem si mislila 'Upam, da s tem vseeno nekam grem. In da bom nekam prišla'. 'No, zdaj sem pa tukaj.'

✎ Bojan Dekleva

Foto * Bojan Dekleva

Foto * Bojan Dekleva

Odkrila sem drugačen svet

Misli mi bežijo nazaj v začetek mojega študija v Ljubljani. Ker prihajam iz manjšega primorskega mesta, mi je bila Ljubljana velika neznanka. Vsak dan srečaš tisoč novih obrazov, ki so ti neznani. Večkrat sem srečala tudi obraze ljudi, ki so prosili za denar, ki jih je zeblo in ki so si želeli bližine in pogovora. »Kaj naj z njimi?« sem se vprašala. »Ali naj se ustavim? Ne, strah me je.« sem si rekla in šla naprej ter si razbijala glavo: »Zakaj se nisem ustavila?« Zato sem naslednjič zbrala pogum in vzpostavila stik. Kaj kmalu me je pritegnilo vabilo, da bi postala prostovoljka pri Vincencijevi zvezi dobrote. In res, zbrala sem še več poguma ter si dovolila, da se z ljudmi, ki so zaradi kakršnega koli razloga pristali na cesti, srečujem redno. Moje srce se je napolnilo z veseljem, ko sem videla, kako veliko jim pomeni to naše skupno druženje ob večerih, ali ko jim prinesemo topel obrok in prijazno besedo. Presenetilo me je to, kako radi se pogovarjajo z nami in nam zaupajo. Vedno znova jim rada prisluhnem ter spoznavam njihov svet, njihove želje in cilje. Odkrila sem drugačen svet, ki mi je bil do sedaj neznan. Začela sem sprejemati te ljudi. Ni več

strahu, ko jih srečam na cesti, ampak se vedno ustavim, jih pozdravim, dam kakšen tolar. Vedno od njih odidem bolj polna, kot sem bila prej. Polna novih toplih besed, novih idej, želja, da bi jim lahko pomagala, da bi lahko vsaj za delček sekunde polepšala njihov vsakdanjik.

Vincencijeva zveza se je začela širiti, vedno več prostovoljcev se je vključevalo in vedno več želja se je porajalo. Z dobroto sester uršulink ter donatorjev smo prišli do svojih prostorov. Med pripravo, pred otvoritvijo

in blagoslovom prostorov, smo prostovoljci pridno razmišljali, kako bi center postal čim bolj njihov. Zato smo zaposlili tudi same brezdomce, da so nam pomagali oblikovati svečani trenutek. Center je namenjen njim, zato je najprej njihov. In to se tam tudi pozna. Sami večkrat priskočijo na pomoč pri delu. Sedaj je center odprt vsak dan od ponedeljka do petka med 17. in 19. uro. Takrat se obiskovalci

lahko tuširajo, si operejo obleke in dobijo topel obrok. Ob sredah smo odprti med 16. in 19. uro. Takrat lahko poleg tuširanja in pranja dobijo tudi nove obleke, tako kot vsak dan pa prejmejo še topel obrok. Ob torkih in četrtek ga prejmejo med 18. in 19. uro. Vsak dan, ko je dnevni center odprt, pa se lahko družijo med seboj in z nami. Vedno imamo na zalogi kakšno novo revijo in družabne igre, ki se jih z veseljem igramo z njimi. Odprti smo tudi za vse nove ideje, predloge in želje. Zelo si želim, da bi se v okviru centra za brezdomce odvijale različne delavnice, izleti in izobraževanja. Da bi se le lahko izkazali, odkrili in izrazili svoje talente.

Ko prihajam v dnevni center, doživim vedno kaj novega, presenetljivega. Vedno se napolnim z novimi izkušnjami, čeprav je včasih delo tudi težko, utrudljivo. Včasih se zalotim, kako sem izpraznjena, utrujena od vseh novih zaupnih besed ali ko se trudim, da bi znala, da bi lahko pomagala.

Moja želja je, da bi vsak izmed teh ljudi, ki nas potrebujejo in nas poiščejo, našel svojo izpolnitev v svojem življenju. Da bi pri vseh nas, ki se trudimo zanje, našel svoj prostor, svoj trenutek za to, da se lahko izkaže.

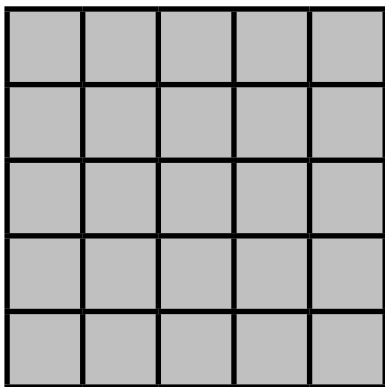
✶ Urška

Dnevni center za brezdomce Vincencijeve zveze dobrote (podhod Maksimilijana) je odprt:

Ponedeljek:	17h-18h (pranje oblek, tuširanje)
	18h-19h (deljenje hrane)
Torek:	18h-19h (deljenje hrane)
Sreda:	16h-17h (deljenje oblek)
	17h-18h (tuširanje, pranje oblek)
	18h-19h (deljenje hrane)
Četrtek:	18h-19h (deljenje hrane)
Petek:	17h-18h (tuširanje, pranje oblek)
	18h-19h (deljenje hrane)

Anagramni magični lik

Vodoravno in navpično:

1. Vrsta hitre prehrane
2. ime dr. Leskovšek
3. baraka
4. napad
5. baker po srbohrvatsko

✎ Gregor B. Hann

Recept za hitro in uspešno zajikanje

Zajček hodi po mestu, nakar ga zadane strela simpatične Zajčice. Ušesa mu kar poskočijo in že sta v pogovoru. "Živijo, Zajčica, bi šla z mano na popoldansko kosilo?" Zajčica se ne obotavlja in veselo privoli. "Kam pa?", vpraša zajčka. Zajček jo milo pogleda, njegov korenček pa že rahlo vstane. Tudi Zajčico spreleti rahla toplina med njenimi tačkami. "Pa pojdiva v trgovino", odvrne Zajček. Med potjo se odločita za tekoče kosilo, liter vodke in dva čipsa. "Greva na Špico?", vpraša Zajčica Zajčka. "Ok", odvrne Zajček. Zajček je ponosen na Zajčico in Zajčica je vesela. Gresta.

Med potjo Zajčica sreča prijateljico Zajčico. "Si upaš z nama na Špico?", jo vpraša. "Seveda", veselo se Zajčici objameta in Zajčku postane zelo, zelo vroče. Težko bo, si misli Zajček, obenem pa Zajčicama ponudi čips. Zajček se spomni, da ima se nekaj domače zelenjave, nato vpraša Zajčici, če bi enega namotale, Zajčici poskočita "Ja, ja, ja!" in že se vse dogaja. Zajček odpre vodo in vsi malce ruknejo. Kul in domača zelenjava je že nared. Zajčici dasta čast Zajčku, da prižge joint.

Nadaljevanje sledi...

✎ KTM

Tri krave se pasejo na pašniku in kar naenkrat začne ena od krav poskakovati v zrak. Belka vpraša Lisko: »Ali je Saka znorela?« »Ne,« odgovori Liska. »Jutri ima rojstni dan, pa stega smetano!«

✎ Gregor B. Hann

Ameriška filmska igralka pride v trgovino z dragulji in vpraša prodajalca: »Koliko stane ta dragulj?« Prodajalec odgovori: »Milijon dolarjev.« »Oh hudiča,« pravi diva, in pokaže na drugi dragulj in vpraša: »Koliko stane pa ta dragulj?« in prodajalec odgovori: »Dva hudiča.«

✎ Gregor B. Hann

9				6	8			
	3			2				5
			4		1		7	
6			1			8		7
	9			7			1	
5		7			4			2
	6		9		5			
3				1			5	
			2	8				9

Navodilo za SUDOKU je preprosto: v vsak stolpec, v vsako vrstico in v vsak 3x3 kvadrat vpišite številke od 1 do 9, v vsakem stolpcu, vrstici ali 3x3 kvadratu pa se vsaka številka lahko pojavi le enkrat.

		8	4	6				7
	7			1			3	
					2		4	
1					6		5	4
4	9		5					3
	1		6					
	2			7			6	
7				5	8	9		

Tokrat dvojni Sudoku užitek! Zgornji je malo lažji, spodnji pa izziv za strastne reševalce. Še naprej vabljeni, da pošljete rešitve v uredništvo! Srečno!

ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE

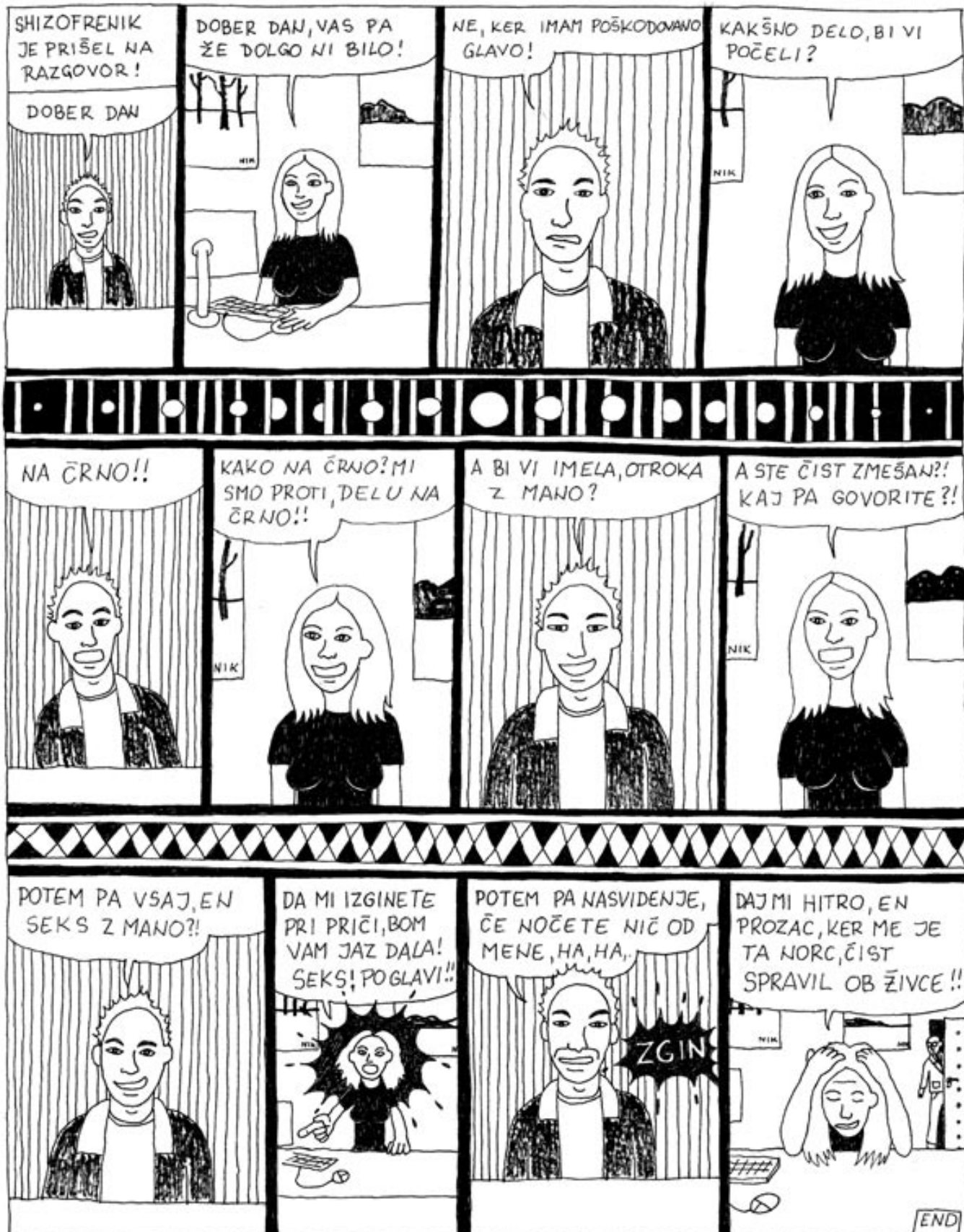
TEXT & RISBA **NIK**

Foto * GTS

**Vem,
da smo kralji ulic,
toda zakaj nihče nima
krone na glavi?**

 Bard